

**Gemeente
Haarlem**

Gemeente Haarlem Voortgangsrapportage 2020

Voortgangsrapportage 2020

Inhoud

Voortgangsrapportage 2020	1
1. Aanbiedingsbrief	2
1.1 Inleiding en samenvatting	2
1.2 Voortgangsrapportage in plaats van kadernota	2
1.3 Algemene uitkering	3
1.4 Financiële gevolgen coronacrisis	3
1.5 Leeswijzer	4
2.1 Budgettaire wijzigingen	5
2.3 Neutrale wijzigingen	14
2.4 Reservemutaties	17
2.5 Bestemming rekeningresultaat 2019	20
3. Beperking kostenstijging Jeugd/Wmo	25
4. Corona impact 2020	27
5. Samenvatting MPG	28
6. Investerings	31
7. Aanvraag impulsregeling	36
8. Begrotingswijziging	40
9. Besluitpunten	43
Bijlagen:	
1. Kostenontwikkeling Jeugd en Wmo en voorstellen voor kosten beheersing	45
2. MPG (separaat)	
3. Pakket Steunmaatregelen (separaat)	
4. Oprichting reserve opvang wonen en herstel (separaat)	

1. Aanbiedingsbrief

1.1 Inleiding en samenvatting

De uitbraak van het coronavirus heeft grote impact op onze begroting. Er heeft een eerste inventarisatie naar de financiële gevolgen plaatsgevonden. De precieze omvang van de impact, zeker ook meerjarig, bij het opstellen van deze nota nog erg onzeker. Gelet op deze onzekerheden heeft het college besloten de integrale afweging over de begroting voor het volgende kalenderjaar uit te stellen tot na de zomer en plaats te laten vinden bij de vaststelling van de Programmabegroting 2020-2025.

Analyse uitkomst rapportage

De begroting 2020 was sluitend. De voortgangsrapportage sluit met een nadelig saldo van € 8,4 miljoen. Hierin zijn de kosten van een vorming van een noodfonds, maar ook de baten als gevolg van een financiële compensatie van het rijk nog niet opgenomen.

Het tekort wordt vrijwel geheel veroorzaakt door hogere lasten en lagere baten vanwege de coronacrisis van ruim € 10 miljoen en door hogere lasten van het sociaal domein (Jeugd en Wmo) van bijna € 4 miljoen. Hier staat een voordeel tegenover van een hogere uitkering uit het gemeentefonds van per saldo € 4,7 miljoen. De voor-en nadelen worden verder toegelicht in paragraaf 2.1

Het college ziet zich geconfronteerd met een veelheid aan hulpvragen uit de stad. Dit roept de vraag op wat de gemeente kan en moet doen om Haarlem zo goed mogelijk door de crisis heen te helpen. Daarom is rekening gehouden met een budget voor het instellen van een noodfonds van € 3,5 miljoen en voor voorstellen om ondernemers te steunen van € 0,35 miljoen. Voor de gevolgen van de coronacrisis heeft het rijk een bijdrage aan de gemeenten toegezegd. De precieze omvang daarvan is nog niet bekend. Op basis van de beschikbare informatie is een inschatting gemaakt dat € 4 miljoen een mogelijke bijdrage voor Haarlem zou zijn. Dit betreft een eerste tranche, door het rijk berekend over de eerste drie maanden. Er is een vervolgantrage toegezegd. Voorgesteld wordt deze lasten en baten ook in de Voortgangsrapportage 2020 te ramen. Het incidentele tekort wijzigt hierdoor in afgerond € 8,3 miljoen.

Het college acht het verantwoord dit incidentele tekort over 2020 uit reserves te dekken. De reserves en het weerstandsvermogen van de gemeente zijn toereikend dit tekort op deze wijze op te vangen. Er zijn en blijven nog veel onzekerheden, ook voor wat betreft de compensatie van het rijk. Waar we hadden verwacht in de meicirculaire duidelijkheid te krijgen over omvang van de compensatie is deze vooralsnog niet gegeven. Daarom wordt eerst bij behandeling en bespreking van de bestuursrapportage in oktober concreet een dekkingsvoorstel ter vaststelling voorgelegd. De daadwerkelijk impact van de coronacrisis over 2020 zal pas in volle omvang zichtbaar zijn bij het opstellen van de jaarstukken 2020

1.2 Voortgangsrapportage in plaats van kadernota

De voortgangsrapportage was voorheen integraal in de kadernota opgenomen. Waar de kadernota met name beoogt de kaders voor het nieuwe begrotingsjaar vast te leggen, is de voortgangsrapportage gericht op de bijstelling van het lopende begrotingsjaar 2020. Omdat er geen kadernota wordt uitgebracht, wordt de voortgangsrapportage nu als afzonderlijk vast te stellen

wijziging van de begroting 2020 aangeboden. Ook worden toevoegingen en onttrekking aan reserves expliciet ter vaststelling voorgelegd.

De voortgangsrapportage is vergelijkbaar met de afzonderlijke vast te stellen bestuursrapportage die elk najaar ter vaststelling wordt aangeboden (afgezien van de realisatie van beleidsdoelen die in bestuursrapportage zijn opgenomen. Deze rapportage omvat:

- Voorlopige ontwikkelingen lasten en baten van de gemeente (regulier)
- Financiële gevolgen coronacrisis
- Reservemutaties
- Voorstel voor bestemming rekeningresultaat 2019

Financiële gevolgen van de coronacrisis waaronder steunmaatregelen (noodfonds) zijn opgenomen.

Andere besluiten die niet kunnen wachten op integrale besluitvorming bij de begroting, zoals de vaststelling van het MPG en cofinanciering van de Impulsaanvraag stimulering woningbouw BZK.

1.3 Algemene uitkering

De uitkomst van de voortgangsrapportage is structureel voordelig beïnvloed door de gevolgen van zowel de september- als de meicirculaire. Over de uitkomsten van de september circulaire is een afzonderlijke informatienota (2019/830207) uitgebracht. Het voordelig effect voor de algemene middelen is geraamd op € 2,2 miljoen in 2020, oplopende tot € 4,8 miljoen in 2024 en is in deze rapportage verwerkt (paragraaf 2.1 onder verbeteringen cluster Burger en bestuur). Inmiddels is ook de meicirculaire over 2020 ontvangen. De gevolgen zijn verwerkt in de informatie nota ([2020/562443](#)). Bij de verwerking van de meicirculaire worden naast het gewijzigde accres, ook de aantallen en eenheden geactualiseerd op basis van de groei van de gemeente. Het budgettair effect voor de algemene middelen is berekend op € 2,1 miljoen voordelig in 2020, oplopend tot € 3,2 in 2022 en zwakt dan af naar € 82.000 in 2024. Conform bestendig beleid wordt een gedeelte van de groei in het gemeentefonds gereserveerd voor een dotatie aan de reserve groei van de stad. In paragraaf 2.1, onder verbeteringen cluster Burger en bestuur, is dit als volgt gespecificeerd:

BV Gevolgen meicirculaire	Budgettair effect; v (-) is voordelig; n is nadelig					
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
7.2 Meicirculaire 2020	-3.018 v	-3.889 v	-5.297 v	-3.639 v	-2.151 v	-4.288 v
7.2 - waarvan dotatie aan de reserve Groei van de stad:	600 n	2.091 n	2.041 n	2.054 n	2.068 n	2.068 n
Netto:	-2.418 v	-1.798 v	-3.246 v	-1.585 v	-83 v	-2.220 v

1.4 Financiële gevolgen coronacrisis

De voortgangsrapportage bevat een afzonderlijke paragraaf over de financiële gevolgen van de coronacrisis op de gemeentebegroting voor 2020 (paragraaf 2.2). Dit is gebaseerd op een eerste inventarisatie en is nog met veel onzekerheden omgeven. De crisiseffecten worden verder gevolgd en zullen richting bestuursrapportage (najaar) en begroting verder uitgewerkt worden. De nadelige financiële gevolgen voor 2020 zijn op dit moment op € 10 miljoen geraamd. Vooral lagere inkomsten als parkeerbaten, toeristenbelasting, maar ook hogere lasten leiden tot dit nadeel, gebaseerd op gevolgen voor het eerste half jaar. Dit zijn de effecten die de begroting rechtstreeks raken. Daarnaast

heeft de stad te maken met een crisis van ongekeerde omvang en ontstaat er een hulpvraag vanuit de stad. Voorgesteld wordt een noodfonds in te stellen voor acute ondersteuning van met name genoemde sectoren/doelgroepen die voor de cohesie van de stad van cruciaal belang zijn en waarvan de continuïteit zonder steun in gevaar komt. Hiervoor wordt voorgesteld een bedrag van € 3,5 miljoen beschikbaar te stellen.

1.5 Leeswijzer

In paragraaf 2.1 worden de belangrijkste financiële ontwikkelingen toegelicht. De gevolgen van de coronacrisis voor de gemeentebegroting zijn afzonderlijk zichtbaar gemaakt in paragraaf 2.2. In paragraaf 2.3 worden de neutrale wijzigingen inzichtelijk gemaakt en in paragraaf 2.4 de reservemutaties. Omdat het bij de kadernota gebruikelijk is dat de bestemming van het rekeningresultaat wordt besproken, is dit voorstel nu opgenomen in paragraaf 2.5 van deze nota.

In paragraaf 3 wordt nader ingegaan op voorstellen om de kostenstijging van Jeugd en Wmo te beperken en in paragraaf 4 gaat in op de impact van corona. Het MPG (normaal gesproken ook onderdeel van de kadernota) is nu onderdeel van deze rapportage en wordt in paragraaf 5 toegelicht. In de paragrafen 6 en 7 komen resp. de investeringen en de aanvraag voor de impulsregeling aan de orde.

2. Voortgangsrapportage 2020

2.1 Budgettaire wijzigingen

In onderstaande tabel zijn de belangrijkste verbeteringen en verslechtingen opgenomen. De oorzaak van de verbeteringen en verslechtingen worden per cluster toegelicht.

BV Omschrijving budgettaire wijzigingen	Budgettair effect; v (-) is voordelig; n is nadelig					
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
<u>Verslechtingen</u>						
Cluster Sociaal						
1.1 Actualisatie begroting SRO	290 n	150 n	147 n	139 n	123 n	115 n
div Kostenontwikkeling en maatregelen Jeugd/Wmo	3.902 n					
3.1 Nadeel tov septembercirculaire op Participatie/Wsw	144 n	140 n	156 n	146 n	160 n	160 n
3.1 Begrotingstekort Werkpas Holding 2020	150 n					
Cluster Fysiek						
4.2 Aanvullende subsidie Frans Hals Museum	350 n					
5.1 Lagere baten grondstoffenbalans SPA	317 n					
Cluster Burger en bestuur						
6.1 Formatiewijziging WAB	64 n	157 n	157 n	157 n	157 n	157 n
div Actualisatie kostenverdeling 2020	389 n					
div Verschuiving van uitgaven tussen IP en Exploitatie	525 n					
div Financiële gevolgen coronavirus	10.139 n	2.670 n				
div Overige wijzigingen < € 100.000	132 n	152 n	152 n	152 n	152 n	152 n
Subtotaal verslechtingen	16.402 n	3.269 n	612 n	594 n	592 n	584 n
<u>Verbeteringen</u>						
Cluster Sociaal						
3.2 Buig begroting 2020-2021	-2.174 v	-4.795 v				
3.2 - geen onttrekking Algemene reserve:	241 n					
3.2 Bijstelling BBZ begroting	-372 v	-322 v	-322 v	-322 v	-322 v	-322 v
Cluster Burger en bestuur						
7.2 Lagere rentelast langlopende geldlening	-500 v					
7.1 Financiële gevolgen belastingvoorstellen 2020	-361 v	-461 v	-115 v	-115 v	-115 v	-115 v
7.1 - waarvan dotatie reserve Beheer ond.openb.ruimte:	346 n	346 n				
7.2 Meicirculaire 2020	-3.018 v	-3.889 v	-5.297 v	-3.639 v	-2.151 v	-4.288 v
7.2 - waarvan dotatie aan de reserve Groei van de stad:	600 n	2.091 n	2.041 n	2.054 n	2.068 n	2.068 n
div Septemercirculaire 2019	-2.198 v	-4.887 v	-5.502 v	-4.671 v	-4.808 v	-4.808 v
div Decemercirculaire 2019	-13 v	-14 v	-13 v	-13 v	-13 v	-13 v
div Actualisatie kapitaallasten 2020	-637 v					
- lagere onttrekking reserve Kapitaallasten maats.nut	126 n					
Subtotaal verbeteringen	-7.960 v	-11.931 v	-9.208 v	-6.706 v	-5.341 v	-7.478 v
Resultaat Voortgangsrapportage 2020	8.441 n	-8.661 v	-8.596 v	-6.111 v	-4.749 v	-6.894 v

Toelichting verslechtingen

Cluster Sociaal

Actualisatie begroting SRO

Met ingang van 2020 vraagt de vergoeding aan SRO om een actualisatie van de huidige begroting. Dit wordt ingegeven door zowel wettelijke verplichtingen (voor onderhoud, en een legionella beheersplan) als het meerjarig effect van de vervanging van kunstgras door kurk (Raadbesluit [2019/842194](#)). De wijzigingen zijn zowel incidenteel als structureel van aard. Een deel van deze kosten wordt gedekt uit het budget voor duurzame sportvoorzieningen.

Huur tijdelijke sporthal aan de Sportweg

De tijdelijke hal aan de Sportweg brengt extra kosten met zich mee t.o.v. de eerdere prognose. Door verschuiving in de uitvoering van de projecten bij Onderwijshuisvesting is voor 2020 en 2021 ruimte ontstaan in het budget voor tijdelijk huisvesting. Door de relatie van deze hal met het Schoter wordt voorgesteld de ruimte binnen het budget tijdelijke huisvesting in te zetten voor dekking van de hogere kosten van de tijdelijke hal aan de Sportweg. De overheveling van het budget bedraagt voor 2020 € 250.000 en voor 2021 € 100.000.

Gebruikersheffingen buitensportverenigingen

Met ingang van 2020 ontvangt een aantal buitensportverenigingen geen factuur meer voor de gebruikersheffing maar gaat deze naar SRO. De begroting voor publieke heffingen wordt overgeheveld van sportbeleid naar het exploitatiebudget van SRO.

Kostenontwikkeling en maatregelen Jeugd/Wmo

Voor een toelichting op de kostenontwikkeling en maatregelen Jeugd/Wmo wordt verwezen naar de hoofdstuk 3 in deze Voortgangsrapportage en bijlage 1.

Periodiek analyseren scenario's

Met de data uit het berichtenverkeer en de structuur die daar omheen is ingericht kan goed gevolgd worden of de voorspelde groei zich ook daadwerkelijk voordoet. Op grond daarvan kan beoordeeld worden of bijstellen, in negatieve of positieve zin, nodig is en welke financiële consequenties daaraan verbonden zijn. Jaarlijks wordt in ieder geval de Kadernota als vast ijkpunt genomen voor een dergelijke analyse, met een rapportage in februari/maart, gebaseerd op de voorlopige cijfers van het voorgaande jaar, over de ontwikkeling van de scenario's.

Nadeel t.o.v. septembercirculaire op Participatie/Wsw

Ten opzichte van de septembercirculaire 2019 ontstaat een nadeel van gemiddeld € 150.000. Het rijk heeft na de meicirculaire 2019 een negatieve correctie verwerkt op Participatie (WSW). Dit effect is in de informatienota septembercirculaire 2019 opgenomen. Omdat bij de raming van het WSW-budget in de Begroting 2020 al rekening is gehouden met deze correctie, kan het budget niet nogmaals verlaagd worden en ontstaat er een nadeel.

Begrotingstekort Werkpas Holding 2020

Na verwerking van het jaarrekening resultaat 2019 heeft Werkpas Holding onvoldoende eigen vermogen en daarmee onvoldoende weerstandscapaciteit beschikbaar. Het risico in 2020 bedraagt minimaal € 300.000. Voorgesteld wordt om het eigen vermogen van de holding aan te vullen. Dekking hiervoor wordt voor € 150.000 gevonden in het voordeel op de rentelasten langlopende leningen (zie gemeld voordeel van € 500.000 lagere rentelasten langlopende geldleningen bij het cluster burger en bestuur.) Voorts wordt voor € 150.000 dekking gevonden bij Paswerk. Paswerk

heeft het boekjaar 2019 afgesloten met een positief resultaat van € 369.000. Dit voordeel zal bij de Bestuursrapportage worden gemeld en dan zal ook de resterende 50% dekking voor het tekort van Werkpas Holding worden geraamd.

Cluster Fysiek

Aanvullende subsidie Frans Hals Museum

In de vergadering van januari jl. heeft de gemeenteraad besloten een aanvullende subsidie van € 350.000 aan het Frans Hals Museum ter beschikking te stellen. Besloten is deze eenmalige verhoging van de subsidie ten laste van de algemene middelen in 2020 te brengen. Daarnaast is toegezegd dat de onderzoeksbevindingen het vertrekpunt zijn voor nog te ontwikkelen scenario's. De voorstellen worden tijdig betrokken bij de uitwerking van de Programmabegroting 2021-2025.

Lagere baten grondstoffenbalans SPA

In het Strategisch Plan Afvalscheiding wordt uitgegaan van substantiële baten vanwege de verkoop van grondstoffen. Met ingang van 2020 vallen de baten ruim € 400.000 lager uit dan begroot door lagere vergoedingsprijzen. Het nadeel wordt deels gecompenseerd door een eenmalig voordeel op de verbrandingskosten GFT van voorgaande jaren en een structureel voordeel van € 65.000 vanwege contractbijstelling. De lagere opbrengst uit verkoop grondstoffen wordt vanaf 2021 doorberekend in de afvalstoffenheffing.

Cluster Burger en bestuur

Formatiewijziging WAB

Sinds 1 januari 2020 zijn de regels rond arbeidscontracten en ontslag middels de Wet arbeidsmarkt in balans (WAB) veranderd. Doel van deze wet is met name verbeteren van de positie van werknemers die geen vast arbeidscontract hebben. Met deze wet krijgen oproepkrachten, payrollwerknemers en andere tijdelijke werknemers meer zekerheid. Voor werkgevers zijn er bepalingen in de WAB opgenomen die het aantrekkelijker maken om een vast contract aan te bieden. In oktober 2019 is door de rijksoverheid een overzicht gepubliceerd met de specificaties van wat er door de WAB verandert. Voor Haarlem zijn volgende aspecten met financiële gevolgen van belang: de migratiekandidaten, transitievergoedingen en onderhandelingen met uitzendbureaus over verhogen van tarieven. Het nadelig effect is voor 2020 is € 64.000 en vanaf 2021 structureel € 157.000.

Meicirculaire 2020

Ten opzichte van de decembercirculaire 2019 is er voor alle jaren een positief budgettair effect. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn de actualisatie van aantallen en de accres-ontwikkelingen. Daarnaast zijn er bij de meicirculaire negatieve bijstellingen door ontwikkelingen van de uitkeringsbasis en een korting op de WOZ door snellere groei in waardeontwikkeling van objecten in Haarlem dan landelijk. Deze oorzaken van dalingen binnen het gemeentefonds liggen buiten de invloedssfeer van de gemeente. Een deel van de voordelen, ontstaan door hoeveelheidsverschillen, wordt gedoteerd aan de Reserve Groei van de Stad.

Voor een meer uitgebreide toelichting over de meicirculaire 2020 wordt verwezen naar informatienota [2020/562443](#).

Actualisatie kostenverdeling 2020

De vaste kostenverdeling voor 2020 is opgesteld in april 2019, met de toen verwachte werkzaamheden en bijbehorende interne verrekeningen. Naar aanleiding van de ervaringen en de jaarrekening 2019 is de vaste kostenverdeling voor 2020 geactualiseerd en waar nodig aangepast.

De actualisatie en aanpassingen leiden per saldo tot een nadeel van € 389.000 ten opzichte van de vastgestelde begroting voor 2020. Dit nadeel wordt met name veroorzaakt doordat de inzet van Haarlem voor projecten in Zandvoort grotendeels was begroot als te activeren uren. Daardoor waren onterecht ook te activeren overheadkosten begroot, terwijl bij de inzet voor projecten in Zandvoort daar geen sprake van is. De vergoeding voor de overhead op de uren die Haarlem voor Zandvoort maakt, is al onderdeel van de DVO vergoeding tussen beide gemeenten.

Verschuiving van uitgaven tussen IP en exploitatie

Vanwege de voor gemeenten geldende regels voor investeringen (Besluit Begroting en Verantwoording) zijn voorgenomen investeringen én uitgaven ten laste van de exploitatie opnieuw beoordeeld. Hieruit blijkt dat een deel van de voorgenomen investeringen direct ten laste van de exploitatie moet worden verantwoord. In plaats van afschrijven -waarbij de lasten over meerdere jaren worden uitgespreid- worden de lasten daarbij ineens genomen. In enkele gevallen (bij groot onderhoud aan gemeentelijk vastgoed) is sprake van uitgaven die ten laste van de exploitatie waren begroot die als investering geactiveerd moeten worden.

Hoewel bij een verschuiving van het Investeringsplan naar exploitatie in absolute zin niet méér of minder wordt uitgegeven, legt een verschuiving van het Investeringsplan naar exploitatie een grotere druk op de begroting van het huidige en de eerstvolgende jaren. Uitgaven die eerst als kapitaallasten verspreid over vijf jaar of langer als last in de begroting waren voorzien, komen nu in het jaar van uitgave in één keer ten laste van de begroting. Dit nadeel wordt in de jaren erna goedge maakt omdat er dan lagere kapitaallasten zijn, maar deze jaren vallen voor een deel buiten de begrotingshorizon. Het netto effect over de eerste vijf jaar is nadelig. Het effect voor 2020 is € 525.000 nadelig. De effecten voor jaar 2021 en verder worden verwerkt in de Programmabegroting 2021-2025.

Financiële gevolgen corona virus

Een specificatie en toelichting op de financiële gevolgen van het corona virus zijn opgenomen in paragraaf 2.2.

Toelichting verbeteringen:

Cluster Sociaal

Buig begroting 2020-2021

De afgelopen jaren is de werkwijze ontstaan om bij de kadernota de Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorziening Gemeenten (BUIG) begroting aan te passen voor het lopende jaar, en te begroten voor het volgende jaar. Dit omdat het meerjarig realistisch begroten van de BUIG gezien de vele onzekerheden aan zowel de lasten- als batenkant onmogelijk blijft.

Op basis van de huidige verwachtingen wordt voorgesteld om de BUIG positief bij te stellen voor zowel 2020 als 2021. Deze begroting is gebaseerd op de huidige stand van het macrobudget en het Haarlems aandeel daarin. Afhankelijk van de prestaties van andere gemeenten kunnen deze variabelen nog wijzigen. De definitieve beschikking wordt eind september verwacht. Pas op dat moment is er volledige zekerheid over de baten die de gemeente vanuit het Rijk ontvangt. Op basis van de huidige prognose vloeit de positieve bijstelling van 2020 voort uit een hogere voorlopige rijksbijdrage dan ontvangen over 2019, gekoppeld aan lagere lasten doordat de door het Rijk in 2018 voorziene conjuncturele ontwikkelingen zich (nog) niet hebben voorgedaan. Aangezien de huidige prognose voor 2020 een positief saldo BUIG voorziet is de begrote onttrekking uit de Algemene Reserve ter dekking van een eventueel tekort niet langer noodzakelijk.

De begroting voor 2021 wordt fors bijgesteld. Dit komt voornamelijk omdat we meerjarig uitgaven van een licht aflopend voordeel op de BUIG begroting vanaf 2021, terwijl de huidige ontwikkeling van de te verwachten Rijksbijdrage juist een beeld toont van hogere baten dan de lasten die daar tegenover staan. Voor Haarlem is daarom op basis van de voorlopige BUIG beschikking ingeschat dat de Rijksbijdrage € 4,8 miljoen voordeliger uit zal gaan vallen dan nu begroot.

Deze BUIG begroting is op basis van de autonome ontwikkelingen over 2019. Het effect van COVID-19 op de begroting kan op het moment van opstellen van deze voortgangsrapportage nog niet becijferd worden. Verwacht wordt dat de lasten BUIG ook in 2020 zullen toenemen door het effect van het virus op de maatschappij.

Bijstelling BBZ begroting

Met ingang van 1 januari 2020 worden door het Rijk de voorheen BBZ middelen voor het levensonderhoud van gevestigde, oudere en beëindigende zelfstandigen budgettair neutraal toegevoegd aan de gebundelde uitkering (BUIG). De hierbij horende kosten die de gemeente maakt worden vanaf dat moment ook voortaan geboekt in de BUIG, en niet langer in de BBZ. De huidige BBZ begroting kan daarom naar beneden bijgesteld worden. De nadelige effecten die dit heeft voor de BUIG zijn meegenomen in de melding Buig begroting 2020-2021. Per saldo wordt de BUIG begroting positief bijgesteld door andere voordelige effecten die zijn meegenomen in de BUIG begroting zoals onder andere de ontwikkeling van de Rijksbijdrage.

Deze bijstelling is op basis van de autonome ontwikkelingen over 2019. Het effect van COVID-19 op de BBZ begroting kan op het moment van opstellen van deze voortgangsrapportage nog niet becijferd worden. Verwacht wordt echter dat de lasten BBZ zullen toenemen door het effect van het virus op de maatschappij.

Cluster Burger en bestuur

Lagere rentelast langlopende geldlening

Als gevolg van de lagere rentetarieven dan in de begroting was verwacht zijn de rentelasten lager. Dit leidt tot een voordeel van € 500.000 in 2020.

Financiële gevolgen belastingvoorstellen 2020

In december 2019 heeft de raad de belastingvoorstellen 2020 vastgesteld ([2019/945260](#)). Deze voorstellen leiden tot een aantal kleine bijstellingen van de begroting 2020-2024.

Septembercirculaire 2019:

Verwerking septembercirculaire 2019 conform informatienota [2019/830207](#).

Decembercirculaire 2019:

Verwerking decembercirculaire 2019 conform informatienota [2020/52897](#).

Actualisatie kapitaallasten 2020

De kapitaallasten zijn geactualiseerd op basis van de werkelijke investeringsuitgaven in 2019. Dit leidt in 2020 tot een voordeel van € 511.000.

2.2 Financiële gevolgen coronavirus

In de voortgangsrapportage zijn de voorlopige financiële gevolgen voor de gemeentebegroting opgenomen, gebaseerd op een inventarisatie van een scenario van 6 maanden. Om de gevolgen inzichtelijk te maken worden deze afzonderlijk van de andere voor- en nadelen gepresenteerd. Als het jaar verder is gevorderd zullen inzichten verdiept kunnen worden. Deze uitkomsten worden betrokken bij de Bestuursrapportage 2020 en het opstellen van de Programmabegroting 2021-2024.

Beleids- veld	Omschrijving	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	
73	Aanpassen sensoren werkplek registratie	70	n				
73	Aanpassing gebouwen 1,5 meter norm	25	n				
71	Actualisatie algemene belastingen door gewijzigde economische omstandigheden	1.585	n				
71	Actualisatie algemene belastingen door gewijzigde economische omstandigheden	314	n				
73	Bezwaarschriften Tozo regeling	130	n				
42	Bijdrage Haarlem Marketing	75	n				
41 / 42	Bijdrage Haarlem Marketing (dekking)	-75	v				
72	Budget gevolgen corona	100	n				
72	Verlagen onvoorzien t.b.v. budget corona	-100	v				
52	Derving parkeerbatens vanwege corona	5.051	n	1.885	n		
61	Effect coronacrisis leges minder afdracht rijk	-100	v				
61	Effect coronacrisis op leges	260	n				
51	Extra kosten afval en reiniging i.v.m. corona	716	n				
23	Extra kosten opvang daklozen (Beijneshal) i.v.m. corona	618	n				
73	Gebruik vergaderzaal Zijlpoort	30	n				
53	Gederfde huurinkomsten van sportaccommodaties	464	n				
72	Lagere dividend uitkeringen	550	n	750	n		
53	Minder havengelden vanwege coronacrisis	151	n				
63	Minder marktgelden en geen inkomsten kermessen	200	n				
72	Risico betalingsverplichting SVn-leningen	35	n	35	n		
73	Verbeteren luchtcirculatie brugwachterhuisjes	40	n				
Totaal financiële gevolgen coronavirus		10.139	n	2.670	n	0	n
				0	n	0	n

Toelichting

Aanpassen sensoren werkplek registratie

Voor een goede uitvoering van de coronamaatregelen is het noodzakelijk om andere sensoren aan te brengen onder de bureaus om een goed beeld te hebben welke werkplekken vrij zijn en hoe er

gestuurd moet worden op de hoeveelheid mensen welke in een gebouw werken. Dit is een aanpassing uiterlijk per 1/9/20 van het bestaande MAPIQ verhaal ad € 70.000.

Aanpassing gebouwen 1,5 meter norm

Voor de diverse aanpassingen aan de gebouwen om te kunnen voldoen aan de 1,5 meter wordt rekening gehouden met extra kosten van € 25.000, gebaseerd op een inventarisatie tot nu toe.

Actualisatie algemene belastingen door gewijzigde economische omstandigheden

De geraamde belastingopbrengsten en kosten van de algemene belastingen in 2020 zijn geactualiseerd in hoofdzaak vanwege de gewijzigde economische omstandigheden door het coronavirus. Dit leidt tot een neerwaartse bijstelling naar het inzicht van nu van ruim € 1,5 miljoen. Omdat de gevolgen op dit moment niet in volle omvang kunnen worden gezien, is deze actualisatie met veel onzekerheid omgeven en van een onderbouwing voorzien.

Bezwaarschriften Tozo-regeling

Vanwege de coronacrisis worden ondernemers van Haarlem en Zandvoort in de gelegenheid gesteld om een financiële tegemoetkoming aan te vragen bij de gemeenten, ook wel 'de Tozo-regeling' genoemd. Inmiddels zijn er 1732 beschikt waarvan 207 afwijzingen. Dit zijn geen totaalcijfers voor de gemeenten Haarlem en Zandvoort aangezien de beschikkingen in bulkvorm worden uitgegeven. Dit aantal neemt dus nog toe (c.a. 6000 aanvragen volgende uit de Tozo-regeling) en de verwachting is dat hier ook bezwaar- en beroepszaken uit voortkomen. Zeker omdat de criteria voor toekenning van de vergoeding inmiddels zijn aangescherpt. In de regel wordt rekening gehouden met 20% tot 30% van het aantal afwijzingen, aan bezwaarschriften. Het in behandeling nemen en de afhandeling van de bezwaarschriften vergt extra capaciteit waarvoor extra inhuurbudget van € 130.000 nodig is.

Bijdrage Haarlem Marketing

Haarlemse ondernemers en instellingen zijn hard getroffen door de coronacrisis. Het college verstrekt een eenmalige bijdrage van € 75.000 aan Haarlem Marketing voor een campagne Duurzaam Herstel Bestemming Haarlem. Dit leidt tot meer bezoekers aan onze stad en draagt direct bij aan de bestedingen in winkels, horeca en culturele instellingen. De BIZ is bereid gevonden om € 75.000 te betalen. De Gemeente Haarlem draagt eveneens € 75.000 bij. Een deel daarvan kan betaald worden vanuit het projectbudget van Haarlem 775 jaar. De prestatie is deels geleverd, maar door aanpassingen vanwege het coronavirus valt een bedrag van € 25.000 vrij. Voor het resterende bedrag van € 50.000 wordt aanspraak gemaakt op de middelen Participatie & Leefbaarheid

Budget gevolgen corona

Betreft een eerste raming voor een budget van € 100.000 voor de dekking van de directe kosten voor de crisisorganisatie, zoals voorlichting en advertenties. Het budget wordt gedekt door verlaging van de post onvoorzien met € 100.000.

Derving parkeerbatens vanwege corona

Vanwege het coronavirus, de lockdown en de overheidsrichtlijnen om zo min mogelijk verplaatsingen te hebben, zullen de parkeerbatens van zowel het straatparkeren als de parkeergarages dit jaar lager uitvallen dan anders.

Als gevolg van de maatregelen wordt er fors minder door bezoekers geparkeerd op straat en in de garages. Dit heeft een aanzienlijk effect op de parkeerbatens.

- Straatparkeren
  - o Fors minder parkeerbatens straatparkeren. In den lande gaat men uit van circa 60%.

- Fors minder naheffingsaanslagen.
- Fors minder gebruik van digitale bezoekersregeling. Op basis van een eerste inschatting € 50.000 minder per maand.
- Garageparkeren
  - Minder bezoekers aan de binnenstad en dus ook minder parkeeracties in garages.
  - Inkomstenderving door tijdelijk stopzetten van abonnees in garages.
  - In den lande wordt gerekend met 50% omzetverlies (minder verkochte tickets) in garages.

Er is een analyse gemaakt van de belangrijkste baten op basis van verschillende scenario's: 3 maanden maatregelen (best case), 6 maanden maatregelen (realistisch) en een doorkijk naar 2021. Verwacht wordt dat de economische effecten ook in 2021 en verder voelbaar blijven. Daarom wordt gerekend op 10 procent minder parkeerbaten in 2021 (minder bewoners en bedrijven met behoefte aan abonnementen en lange tijd minder bezoekers aan binnenstad).

Effect coronacrisis op leges

Door de coronacrisis zijn er minder legesinkomsten. Dit geldt zowel voor de secretarieleges €- 160.000 als voor de rijksleges €-100.000. Voor de rijksleges geldt dat er ook € 100.000 minder wordt afgedragen, deze rijksleges zijn dus neutraal.

Extra kosten afval en reiniging i.v.m. corona

Vanwege het corona virus zijn er extra kosten bij afvalinzameling en afvalverwerking vanwege extra inzet van personeel en materieel (bijv. extra beladers). Dit levert een nadeel op ten opzichte van de begrote kosten. De afgelopen maanden is gebleken dat het grote aanbod van afval en benodigde extra inzet aanhoudt. Er is in de afgelopen maanden ongeveer 25% extra afval ingezameld en verwerkt. Het gaat om een toename van personeel en materieel bij milieuplein om wachtende bezoekers bij het milieuplein te begeleiden, uitleg te geven en veiligheid op het milieuplein te borgen), bij inzamelroutes voor de rolemmers GFT en duobakken PBD/Papier (aanbod rolemmers gestegen als gevolg van het thuiswerken) en bij de inzamellocaties (verplaatsing van bedrijfsafval naar gemeentelijk afval, onder andere de toename van karton als gevolg van het aantal thuisbezorgde pakketten). Daarnaast worden gemiddeld 35% meer telefoontjes en mailtjes afgehandeld door de frontoffice.

Extra kosten opvang daklozen (Beijneshal) i.v.m. corona

In verband met de uitvoering van de coronamaatregelen is er opvang geregeld voor daklozen in de Beijneshal. Het betreft extra kosten over de periode 23 maart tot 1 september voor huur, inrichting, schoonmaak, voeding, beveiliging en begeleiding.

Gebruik vergaderzaal Zijlpoort

Doordat het bedrijfsrestaurant nu ingericht is als tijdelijke raadszaal worden daarvoor extra kosten gemaakt, omdat deze zaal ook weer nodig is als restaurant. Vanaf juni zal de raad fysiek vergaderen in de Zijlpoort. Voor de rest van het jaar zal dan 3 x per maand op- en afgebouwd moeten worden en hiermee is per maand een bedrag van € 5.000 gemoeid en daarmee voor de rest van het jaar 6 x 5.000 = € 30.000.

Gederfde huurinkomsten van sportaccommodaties

Door derving van inkomsten als gevolg van de coronacrisis zijn de sportverenigingen niet in staat om de huur te betalen voor de sportaccommodatie die zij gebruiken. Vanwege de gekozen constructie met SRO wordt de exploitatievergoeding van deze huur wel doorbetaald aan SRO, in afwachting van een mogelijke vergoeding van 80% vanuit het Rijk aan SRO voor deze gemiste huurinkomsten. Op

basis van de huurinkomsten van 2019 bedragen de gedeerde huurinkomsten over de periode april t/m september 2020 circa € 2.220.000. Als het Rijk hiervan 80% vergoedt resteert voor de gemeente een bedrag van € 444.000 nadeel op de huurbaten ten opzichte van de begroting 2020. Daarnaast verwachten we nog een nadeel van € 20.000 van uitgestelde huur van overige sportaccommodaties en erfpacht canon. We verwachten de komende periode meer duidelijkheid te krijgen over de vergoeding vanuit het Rijk. Voor nu wordt voorgesteld een bedrag van € 1,8 miljoen (80% van € 2,2 miljoen) op te nemen in de risicoparagraaf en een eenmalig bedrag van € 464.000 als nadeel huurbaten op te nemen ten laste van 2020.

Lagere dividend uitkeringen

Door tegenvallende resultaten (bijvoorbeeld bij SRO) is de kans aanwezig dat 2020 met een verlies wordt afgesloten en het tekort uit het buffervermogen moet worden gedekt. Er is dan een aannemelijke kans dat er bij een tekort geen ruimte is voor een dividenduitkering (bij de SRO zou dit een nadeel van € 200.000 betekenen). De ECB heeft kredietinstellingen die onder haar toezicht staan (waaronder de BNG) met zeer grote nadruk aangeraden de dividenduitkering in 2020 over het jaar 2019 op te schorten dan wel te schrappen. De BNG heeft aangegeven de dividenduitkering in ieder geval op te schorten tot oktober, maar ook (gedeeltelijk) schrappen is nog een mogelijkheid. Dit zou een nadeel van maximaal € 364.000 betekenen. Andere dividenduitkeringen die de gemeente ontvangt zijn van Spaarnelanden en Liander. Er zijn vooralsnog geen berichten ontvangen vanuit deze partijen dat dividenduitkering dit jaar en volgend jaar onder druk komt te staan.

Minder havengelden vanwege coronacrisis

Door de coronacrisis ontvangen we minder havengelden, ingeschat op € 151.000.

Minder marktgelden en geen inkomsten kermissen

Door de coronacrisis ontvangen we minder marktgelden. De inkomsten voor kermissen zijn nihil. Samen ingeschat op een derving van € 200.000 aan baten.

Risico betalingsverplichting SVn-leningen

Door de coronacrisis kunnen huishoudens financieel onder druk komen te staan en mogelijk de betalingsverplichtingen van de SVn-leningen niet kunnen voldoen. Door deze achterblijvende en/of niet te ontvangen betalingen kan het revolverende karakter van deze leningen onder druk komen te staan. Op basis van een voorlopige inschatting wordt in 2020 en 2021 € 35.000 toegevoegd aan de voorziening dubieuze debiteuren.

Verbeteren luchtcirculatie brugwachterhuisjes

Bij de brugwachtershuisjes is een probleem met de luchtcirculatie/airco welke niet corona-proef gemaakt kunnen worden. Voor goede werkomstandigheden is het noodzakelijk deze aan te passen ad € 40.000.

2.3 Neutrale wijzigingen

In onderstaande tabel zijn de neutrale wijzigingen opgenomen. Deze worden onder de tabel toelicht.

BV	Omschrijving neutrale wijzigingen	baten/ lasten	2020	2021	2022	2023	2024
11	Beschikking Rijk Onderwijsachterstandenbeleid 2020	Baten	-245 v				
11	Beschikking Rijk Onderwijsachterstandenbeleid 2020	Lasten	245 n				
11	Neutrale wijziging SRO huur buitensportaccommodaties	Lasten	1.922 n	1.922 n	1.922 n	1.922 n	1.922 n
53	Neutrale wijziging SRO huur buitensportaccommodaties	Baten	-1.922 v	-1.922 v	-1.922 v	-1.922 v	-1.922 v
73	Capaciteitsuitbreiding KCC voor Zandvoort niet goedgekeurd	Baten	23 n				
73	Capaciteitsuitbreiding KCC voor Zandvoort niet goedgekeurd	Lasten	-23 v				
51	DDO's Spaarnelanden	lasten	-111 v	-110 v	-110 v	-110 v	-110 v
52	DDO's Spaarnelanden	lasten	-13 v	-15 v	-15 v	-15 v	-15 v
73	DDO's Spaarnelanden	lasten	124 n	125 n	125 n	125 n	125 n
62	Extra budget Dienstverleningsvisie	Lasten	75 n				
72	Extra budget Dienstverleningsvisie	Lasten	-75 v				
41	Gevelmaatregelen geluidsanering woningen	Baten	-500 v				
41	Gevelmaatregelen geluidsanering woningen	Lasten	500 n				
31	Inzet positief resultaat 2019 Paswerk	Baten	-311 v				
31	Inzet positief resultaat 2019 Paswerk	Lasten	311 n				
41	Overdracht coördinatie Uitvoeringsprogramma en monitoring Structuurvisie Openbare Ruimte	Lasten	-100 v	-100 v	-100 v	-100 v	-100 v
51	Overdracht coördinatie Uitvoeringsprogramma en monitoring Structuurvisie Openbare Ruimte	Lasten	100 n	100 n	100 n	100 n	100 n
12	Statushouders rijksbijdrage 2020	lasten	142 n				
72	Statushouders rijksbijdrage 2020	baten	-142 v				
61	Toekenning claim mee adem principe	Lasten	228 n	45 n	45 n	45 n	45 n
73	Toekenning claim mee adem principe	Lasten	-228 v	-45 v	-45 v	-45 v	-45 v
Totaal neutrale wijzigingen			0 v	0 v	0 v	0 v	0 v

Toelichting neutrale wijzigingen

Beschikking Rijk Onderwijsachterstandenbeleid 2020

Van het Rijk hebben we de voorlopige beschikking voor het Onderwijsachterstandenbeleid ontvangen. Deze middelen vallen binnen een afrekenperiode van 3 jaar. De huidige begroting wordt aangepast aan het bedrag in deze beschikking en is budgetneutraal.

Budgetneutrale wijziging SRO huur buitensportaccommodaties

In 2019 is voor de buitensportaccommodaties slechts een gedeelte van de kostprijs dekkende huur in

rekening gebracht bij SRO. Dit is eind 2019 gecorrigeerd door extra huur te innen bij SRO van € 1.921.929. Dit levert extra baten op bij Beheer en Onderhoud Vastgoed. Deze extra huur wordt op het beleidsveld Maatschappelijke participatie Sport gecompenseerd aan SRO. Op dit beleidsveld worden de lasten ad € 1.921.929 bijgeraamd. Per saldo is deze wijziging budgetneutraal en wordt met ingang van 2020 structureel doorgevoerd.

Capaciteitsuitbreiding KCC voor Zandvoort niet goedgekeurd

In het kader van het behalen van de servicenorm had het KCC in 2019 extra middelen voor 2020 aangevraagd. De gemeente Zandvoort is hiermee niet akkoord gegaan. Met deze wijziging wordt de bijdrage van Zandvoort aan het behalen van de servicenorm weer teruggedraaid.

DDO's Spaarnelanden

Spaarnelanden heeft aangegeven dat het bedrag dat ze krijgt voor de Domein Dienstverlenings Overeenkomsten (DDO's) die zij uitvoert, niet toereikend is om alle gevraagde maatregelen uit te kunnen voeren. Voor de uitvoering van wat door de gemeente wordt gevraagd, is € 1,2 miljoen extra nodig. Dit heeft geleid tot afspraken tussen Haarlem en Spaarnelanden waarbij de gemeente de opdrachtsom met € 600.000 ophoogt. Spaarnelanden zelf bespaart door middel van efficiency ook een bedrag van € 600.000 waardoor het tekort wordt opgelost. Uitgangspunt is dat er geen concessies aan de kwaliteit worden gedaan.

Om de opdrachtsom met € 600.000 op te kunnen hogen, bespaart Haarlem op de kosten van audits (€ 287.000) en de inzet van personeel op deze DDO's (€ 117.000). Om de rest van de benodigde € 600.000 vrij te maken, wordt het budget voor groot onderhoud verlaagd (€ 196.000). Per saldo is dit een neutrale wijziging op beleidsveld 5.1. De besparingen op audits en personeel zijn mogelijk omdat Spaarnelanden gecertificeerd werkt en meer zaken zelf doet.

Daarnaast is sprake van veranderde personele inzet op de DDO's. Deze worden eveneens neutraal verwerkt waarbij de stelpost mee-adem-principe overhead op beleidsveld 7.3 met € 125.000 toeneemt. De dekking hiervoor zit op beleidsveld 5.1 (€ -110.000) en 5.2 (€ -15.000).

Extra budget Dienstverleningsvisie

De startnotitie Haarlemse Dienstverleningsvisie ([2020/220401](#)) is vastgesteld. Voor het opzetten van de Haarlemse Dienstverleningsvisie is € 75.000 benodigd. Dit budget wordt binnen de begroting vrijgemaakt.

Gevelmaatregelen geluidsanering woningen

In mei 2014 is door het Bureau Sanering Verkeerslawaaï een handreiking gevelisolatie en saneringssubsidie opgesteld. Deze handreiking geeft de werkwijze aan hoe de voorbereiding en uitvoering van gevelmaatregelen dienen te verlopen in relatie tot de regelgeving en subsidieverlening. In artikel 89 van de Wet Geluidhinder is opgenomen dat de gemeente een wettelijke plicht heeft om woningen te verbeteren met een te hoge geluidbelasting als gevolg van wegverkeer ("geluidsanering"). In 2017 is het saneringsprogramma dat voortvloeit uit de wettelijke verplichting van artikel 89 lid 1 van de Wet Geluidhinder in het collegebesluit, nummer [2017/162621](#) vastgesteld. Het eerste deel van het saneringsprogramma bestaat uit gevel isolerende maatregelen aan de woningen in de Antoniestraat, Lange Herenvest en het Staten Bolwerk te Haarlem. De keuze is op deze woningen gevallen omdat daar geen werkzaamheden aan de bestrating op het programma staan, en er dus geen geluidsarme bestrating aangelegd kan worden, maar er wel sprake is van geluidsoverlast.

Inzet positief resultaat 2019 Paswerk

De GR Paswerk heeft 2019 afgesloten met een voordelig resultaat. Besloten is dat dit positieve

resultaat uitbetaald wordt aan de deelnemende gemeenten. Voor Haarlem houdt dat in dat € 311.000 ontvangen wordt. € 161.000 hiervan wordt ingezet om de bestaande taakstelling op de Wsw te verlagen. De resterende € 150.000 wordt ingezet ter dekking van het begrotingstekort van de Werkpas Holding. Zie hiervoor de melding Begrotingstekort Werkpas Holding.

Overdracht coördinatie Uitvoeringsprogramma en monitoring Structuurvisie Openbare Ruimte

De gemeenteraad heeft eind 2017 de Structuurvisie Openbare Ruimte 2040 (SOR) vastgesteld. De SOR beschrijft de keuzes om te komen tot een groenere en beter bereikbare stad. Eind 2019 heeft het college het Uitvoeringsprogramma SOR 2020-2040 (UVP) vastgesteld en besproken met de commissie Beheer. Met dit UVP is de SOR een nieuwe fase ingegaan. Reden om de coördinatie en uitvoering van het UVP organisatorisch bij een andere en meer op de realisatie van de uitvoering gerichte afdeling te beleggen. Dat vraagt om een technische en budgettair neutrale wijziging van de begroting; het beschikbare budget voor coördinatie en monitoring van € 100.000 wordt daarmee structureel overgeheveld van afdeling Programma- en gebiedsmanagement naar afdeling Beheer en Beleid Openbare Ruimte.

Statushouders rijksbijdrage 2020

Gemeenten hebben een wettelijke taak in het begeleiden van nieuwkomers en ontvangen per statushouder € 2.370 om dit uit te voeren. Dit geld wordt achteraf op basis van realisatiecijfers in de meicirculaire uitgekeerd via een Decentralisatie Uitkering (DU). Het aantal statushouders waarvoor de regeling geldt, is voor jaar 2020 ingeschat op 60. De verwachte bijdrage bedraagt € 142.200 en wordt ingezet voor subsidie aan Vluchtelingenwerk die de wettelijke taak uitvoert.

Toekenning claim mee-adem principe

Vanuit beschikbaar budget overhead zijn middelen bestemd voor licenties en software.

2.4 Reservemutaties

De raad besluit over het instellen, doteren en onttrekken en opheffen van reserves. Daarom zijn voorgenomen dotaties en onttrekkingen hier gespecificeerd en wordt in het vast te stellen besluit gevraagd hiermee in te stemmen. De voorgestelde mutaties worden afzonderlijk toegelicht.

BV Omschrijving reservemutaties	2020	2021	2022	2023	2024
41 Uitvoering projecten Bodemprogramma	750 n				
41 Reserve Bodemprogramma: onttrekking	-750 v				
41 Onttrekking Reserve Groei ten behoeve van onderzoek	200 n				
41 Reserve Groei van de stad : onttrekking	-200 v				
41 Aanpassen budgetoverheveling i.v.m. vervroegen Digitaliseringsopgaaf en MER Haarlem	330 n	-50 v	-280 v		
41 Reserve Budgetoverheveling: lagere toevoeging	-100 v				
41 Reserve Budgetoverheveling: onttrekking	-230 v				
41 Reserve Budgetoverheveling: lagere onttrekking		50 n	280 n		
51 Aanpak Zomerzone en afronding Delftwijk programma	348 n				
51 Reserve Leefomgeving: onttrekking	-1.366 v				
51 Reserve Kapitaallasten maatschappelijk nut: toevoeging	1.018 n				
51 Grondverkoop Zuidstrook blok 2	-200 v				
51 Reserve Leefomgeving: toevoeging	200 n				
51 Project Lelie, opstellen gebiedsvisie Transvaalbuurt	87 n	87 n	43 n		
51 Reserve Leefomgeving: onttrekking	-87 v	-87 v	-43 v		
53 Constructief herstel van het museum Dolhuys	335 n				
53 Reserve Achterstallig Onderhoud Dolhuys: onttrekking	-335 v				
53 Baggeren Kleverlaan	132 n				
53 Reserve Baggeren: onttrekking	-132 v				
53 Sloop Fietsznfabriek	273 n				
53 Reserve Vastgoed: onttrekking	-273 v				
53 Verkoop grond aan de Minckelersweg	-2.482 v	-7 v	-7 v	-7 v	-7 v
53 Reserve Vastgoed: toevoeging	2.482 n				
53 Verkopen diverse gronden	-300 v				
53 Reserve Vastgoed: toevoeging	300 n				
Totaal wijzigingen met reserves	0 v	-7 v	-7 v	-7 v	-7 v

Toelichting reservemutaties

Onttrekking reserve Bodemprogramma ten behoeve van uitvoering projecten

Voor de in 2020 uit te voeren projecten uit het Bodemprogramma 2016-2020 (Raadsbesluit [2015/306730](#)) wordt € 750.000 uit de reserve bodemprogramma onttrokken.

Onttrekking Reserve Groei ten behoeve van onderzoek

Op korte termijn is een aantal onderzoeken en een aantal werkzaamheden voor de groei van het aantal woningen noodzakelijk. Het betreft onder andere de doorrekening van de zones (financial engineering), de aanvraag voor de versnellingsimpuls BZK en onderzoeken op het gebied van mobiliteit.

Aanpassen budgetoverheveling i.v.m. vervroegen Digitaliseringsopgaaf en MER Haarlem

Voor de invoeringskosten van de digitaliseringsopgaaf die samenhangt met de implementatie van de Omgevingswet zijn in 2019 financiële middelen doorgeschoven naar 2021 en 2022. Deze digitaliseringsopgaaf speelt eerder dan verwacht. Reden dat een deel (€ 330.000) van de doorgeschoven middelen wordt teruggezet naar 2020. Dit betreft € 165.000 incidentele kosten voor vervanging Squid, € 65.000 incidentele kosten voor de 1e fase vervanging applicatie Omgevingsplan, alsmede € 100.000 voor het opstellen van een nieuw plan-MER (Milieu Effect Rapportage).

De Omgevingsvisie, waar momenteel aan gewerkt wordt, is een integrale visie op de fysieke leefomgeving. Zij geeft richting aan de ontwikkelingen die op Haarlem en haar inwoners afkomen en maakt inzichtelijk wat de ruimtelijke consequenties daarvan zijn. Maar de visie gaat ook over het in stand houden en beheren van het waardevolle dat Haarlem op dit moment al heeft. De Omgevingsvisie wordt naar verwachting het kader voor MER-(beoordelings)plichtige activiteiten maar ook voor activiteiten die mogelijk gevolgen hebben voor Natura 2000-gebieden. In die gevallen is het verplicht om een plan-MER (Milieu Effect Rapportage) op te stellen. De keuzes in de Omgevingsvisie kunnen immers gevolgen hebben voor het milieu. In het kader van de Structuurvisie Openbare Ruimte (SOR) is ook een MER gemaakt. De SOR is één van de bouwstenen van de Omgevingsvisie, maar de Omgevingsvisie behelst meer, zodat een nieuw plan-MER noodzakelijk is. Met de kosten voor het opstellen van een nieuw plan-MER is in de begroting 2020 geen rekening gehouden. De hierop betrekking hebbende kosten worden geraamd op € 100.000.

Onttrekking Reserve Leefomgeving t.b.v. diverse projecten

Vanuit het investeringsprogramma worden voor de projecten Delftlaan Zuid, Aart van der Leeuwstraat, J.J. Hamelinkstraat en Zuidstrook blok 2 voor het jaar 2020 een bedrag van € 1.018.000 onttrokken uit de Reserve Leefomgeving en toegevoegd aan de Reserve Kapitaallasten Maatschappelijk Nut. Voor de aanpak van de Zomerzone en de afronding van het Delftwijk programma wordt een bedrag van € 348.000 onttrokken aan de reserve Leefomgeving ter dekking van de exploitatie lasten in het jaar 2020.

Dotatie reserve Leefomgeving i.v.m. grondverkoop Zuidstrook blok 2

Op 20 juli 2017 heeft de Raad besloten tot de selectieprocedure, koop- en ontwikkelovereenkomst en optieovereenkomst voor kavel Slachthuisbuurt Zuidstrook blok 2 ten behoeve van de bouw van een appartementencomplex. Hierin is een niet verrekenbaar optiebod opgenomen van € 200.000. Conform raadsbesluit [2015/394907](#) wordt voorgesteld de opbrengst van het optiebod te doteren aan de reserve Leefomgeving.

Project Lelie, opstellen gebiedsvisie i.v.m. revitalisering Transvaalbuurt

Bij de evaluatie van Project Lelie heeft het college in juni 2019 besloten om door te gaan met de integrale aanpak van de ondermijning in de Transvaalbuurt en de locatie Cronjé 1a. (Evaluatie

Project Lelie [2019/396469](#)). Om de revitalisering van de buurt te borgen is het noodzakelijk om samen met partners en bewoners een gebiedsvisie voor de Transvaalbuurt te maken. De gebiedsvisie Transvaalbuurt wordt in 2020 gestart en komt in 2021 tot afronding en bestuurlijke besluitvorming. Hiervoor is drie maal € 140.000 beschikbaar gesteld. Bij de uitwerking van het collegebesluit blijkt dat dit bedrag voldoende is voor continuering van de integrale aanpak en Cronjé 1a, maar onvoldoende is om de gebiedsvisie op te stellen. Voor het opstellen van een gebiedsvisie is het noodzakelijk een projectgroep in te stellen met een procesmanager die het proces begeleidt en daarbij samenhangende actie stimuleert en coördineert, de voortgang bewaakt en aanjaagt, en een projectteam bestaande uit een stedenbouwkundig planoloog, een socioloog, een jurist. Ook zijn bescheiden budgetten voor participatie, communicatie noodzakelijk. In totaal is € 217.000 benodigd in de periode 2020 t/m 2022. Zonder deze middelen is het niet mogelijk de gebiedsvisie op te stellen. De kosten van deze impuls voor de ontwikkeling van de Transvaalbuurt tot een leefbare en veilige woonbuurt wordt gedekt uit de reserve Leefomgeving (Delftwijk). Deze reserve is gevoed met ISV middelen. Deze middelen kunnen worden aangewend ter bevordering van de fysieke kwaliteit van de leefomgeving. Dit, omdat goed wonen niet alleen een goede woning vereist maar ook een prettige en veilige woonomgeving met voldoende voorzieningen en kwaliteit van de openbare ruimte. Binnen de plannen voor stadsvernieuwing in Delftwijk (Haarlem Noord) lijkt wat financiële ruimte. Voorstel is nu deze aan te wenden voor een ander gebied in Haarlem Noord waar de fysieke kwaliteit van de leefomgeving een impuls nodig heeft.

Constructief herstel van het museum Dolhuys

In het kader van het constructief herstel van het museum Dolhuys is extra krediet aangevraagd. Hierbij is rekening gehouden met aanwending van het volledige bedrag van de reserve Achterstallig Onderhoud Dolhuys. Voorgesteld wordt € 622.000 aan de reserve te onttrekken en vervolgens de reserve op te heffen. Door diverse tegenslagen is vertraging ontstaan bij de uitvoering van het werk, waardoor de aanwending niet geheel in 2019 heeft plaats gevonden.

Baggeren Kleverlaan

De reserve baggeren dient om de kosten te dragen die worden gemaakt om de gemeentelijke wateren op diepte te houden. Bij de volkstuinten en begraafplaats Kleverlaan moet worden gebaggerd. Tevens moet er voor de begraafplaats Kleverlaan een duiker worden gerelined.

Sloop Fietsnfabriek

Op 1-10-2019 is het complex van de Fietsnfabriek leeg opgeleverd. Conform het ontwerp-raadsbesluit zouden daarna zo spoedig mogelijk de gebouwen worden gesloopt. De geraamde kosten van € 300.000 komen ten laste van de reserve Vastgoed. In 2019 zijn voorbereidingskosten ten laste gebracht. De sloop heeft niet in 2019 plaats gevonden en zal in 2020 worden uitgevoerd.

Verkoop grond aan de Minckelersweg

Voor bedrijfsgrond ter grootte van ca. 9.703 m² aan de Minckelersweg is een koper gevonden. De kopende partij wil hier een bedrijfspand realiseren. Het college heeft besloten het pand te verkopen ([2019/294481](#)). De verkoopopbrengst van € 2,7 miljoen wordt, na aftrek van de resterende boekwaarde, toegevoegd aan de reserve Vastgoed overeenkomstig huidig beleid. Het vervallen van de publiekrechtelijke heffingen heeft een voordelig effect van € 7.000.

Verkopen diverse gronden

In 2020 wordt naast verkopen die apart in bestuursrapportages worden vermeld, een aantal kleinere (grond)verkopen gerealiseerd, inclusief de verkochte gronden in het kader van oneigenlijk grondgebruik. In lijn met het doel van de reserve Vastgoed worden de verkoopopbrengsten toegevoegd aan deze reserve.

2.5 Bestemming rekeningresultaat 2019

Het rekeningresultaat 2019 bedraagt € 2.238 voordelig.

Budgetten kunnen alleen worden besteed in het jaar waarvoor ze zijn toegekend en de acties ook in dat jaar zijn. Als de activiteiten niet meer in het jaar gedaan kunnen worden, kan het (restant-) budget doorgeschoven worden naar het volgende jaar. Zo wordt voorkomen dat een nieuw budget moet worden aangevraagd. Deze budgetoverheveling valt onder het budgetrecht van de raad, dus moet de raad daar apart over besluiten.

Voor budgetoverheveling gelden de volgende regels:

1. De noodzaak moet worden onderbouwd en er moet een directe verbinding zijn tussen het budget en de werkzaamheden waarvoor overheveling wordt gevraagd.
2. De uitvoering moet in het 2020 plaatsvinden en passen binnen de werkplannen 2020.
3. Doorschuiven naar het volgende jaar mag alleen met eenmalige budgetten of eenmalig opgehoogde budgetten als de activiteit anders niet voortgezet kan worden.
4. De budgetoverheveling moet materieel zijn. De ondergrens hiervoor is € 50.000.

Bestemmingsvoorstel Jaarrekening 2019

Resultaat		-2.238 v
1. Perspectief op werk	1.000	
2. Transformatieplan Jeugd Zuid Kennemerland	267	
3. Perspectief 2020	64	
4. Slimme en Duurzame Mobiliteit MRA	604	
5. Deltaprogrammering Ruimtelijke adaptatie	71	
6. Klimaatmiddelen	286	
7. Actieprogramma Dak- en thuisloze jongeren	93	
8. Maatregelen havendienst	225	
9. Groeninitiatieven.	200	
10. Capaciteitsknelpunten DIA	108	
11. Coördinatie toegankelijkheid	90	
12. Hogere precariobaten nutsbedrijven	346	
13. Afboeking MVA via reserve schuldbeheersing	-2.083	
14. Overheveling saldo Beschermd wonen	-	
		1.271 n
Resterend saldo		-967 v

Toelichting bestemmingsvoorstellen:

1. Perspectief op werk (€ 1.000.000)

Perspectief op Werk is een extra impuls voor de arbeidstoeleiding van mensen die willen en kunnen werken, maar niet zelfstandig de weg naar werk vinden. Een intensievere samenwerking tussen publieke en private partijen moet zorgen voor goede matches tussen werkzoekenden en beschikbaar werk. Perspectief op Werk is naast een extra impuls ook een leertraject om vanuit de praktijk te

bezien hoe de bemiddeling van deze groep verbeterd kan worden. Werkgevers, gemeenten, UWV, MBO-Raad en de Ministeries van OCW en SZW hebben met de Intentieverklaring Perspectief op Werk een oproep aan de arbeidsmarktregio's gedaan om de kansen die de huidige arbeidsmarkt biedt optimaal te benutten. In het kader van de Intentieverklaring ontvangen nog eens 26 gemeenten namens hun arbeidsmarktregio elk een impulsfinanciering in 2019 van € 1 miljoen voor hun actieplan. Centrumgemeente Haarlem heeft in juli 2019 namens alle regionale partijen een aanvraag regionaal actieplan Perspectief op Werk ingediend en voor de uitvoering van het plan budget aangevraagd wat middels de decembercirculaire is toegekend. Het voorstel is het gehele bedrag uit de decembercirculaire € 1.000.000 over te hevelen naar 2020.

2. Transformatieplan Jeugd Zuid Kennemerland (€ 267.000)

Om de ontwikkeling van het inhoudelijke veranderproces van onder andere de Jeugdhulp te stimuleren is het landelijke Actieprogramma Zorg voor de Jeugd (ZvJ) opgesteld. Vanuit het actieprogramma zijn verschillende actielijnen omschreven om een bijdrage te leveren aan een betere jeugdhulp en jeugdreclassering voor kinderen, jongeren en gezinnen. Het Rijk heeft hiervoor een Transformatiefonds vrijgegeven voor de jeugdhulpregio Zuid Kennemerland bedoeld voor 2019, 2020 en 2021 (€471.498 per jaar). Jeugdhulpregio Zuid-Kennemerland heeft op basis daarvan specifieke thema's opgesteld om zo goed mogelijk aan te sluiten bij de noodzaak binnen onze jeugdhulpregio. In 2019 is er aan elk thema gewerkt, desalniettemin zijn de daadwerkelijke uitgaven voor 2019 minimaal doordat 2019 een opstartjaar was (uitgaven 2019: €173.238). In 2019 zijn de nodige gesprekken gevoerd, contacten gelegd en plannen gemaakt voor de verschillende thema's. De geplande activiteiten van 2019 zullen vanaf 2020 in uitvoering worden gebracht, hierover zijn afspraken gemaakt met de deelnemende gemeenten uit de regio Zuid Kennemerland. Het voorstel is het resterende saldo 2019 € 267.000 over te hevelen naar 2020.

3. Bijdrage aan Perspectief 2020 (€ 64.000)

In 2019 is vanuit de opheffing van de reserve WWB een bedrag van € 111.000 voor 2019 en € 47.000 voor 2020 in de begroting opgenomen voor Perspectief. Per abuis zijn de bedragen verwisseld in de ramingen voor 2019 en 2020. Het bedrag van € 47.000 is daardoor in 2019 besteed. Het resterende bedrag is noodzakelijk omdat voor 2020 reeds afspraken zijn gemaakt met Perspectief en de deelnemende gemeenten uit de gemeenschappelijke regeling Leerplicht. Het voorstel is het resterende bedrag van € 64.000 over te hevelen naar 2020.

4. Slimme en Duurzame Mobiliteit MRA (€ 604.000)

Voor maatregelen bestemd voor de uitgaven van het pakket Slimme en Duurzame Mobiliteit MRA is vanuit de decembercirculaire € 604.000 beschikbaar gesteld. Deze financiële bijdrage van het Rijk is gebaseerd op gemaakte afspraken tussen Rijk en regio in het Bestuurlijk Overleg meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) in het kader van het gezamenlijke gebiedsprogramma "Samen Bouwen aan Bereikbaarheid". Met het oog op de eisen van de financiële-verhoudingswet verbindt het Rijk geen voorwaarden aan haar financiële bijdrage. De bijdrage wordt beschikbaar gesteld als een decentralisatie-uitkering, waarbij de betreffende gemeente bepaalt hoe de verkregen middelen worden ingezet om de doelstelling van het gebiedsprogramma te behalen. Gemeente Haarlem heeft deze gelden bestemd voor het uitvoeren van de Gebiedsaanpak Haarlem 2019 op het gebied van Slimme en Duurzame Mobiliteit. Binnen deze aanpak lopen activiteiten als e-bike probeeracties, fietsstimulering en experimenten met Mobility- en Cityhubs. Een deel van deze activiteiten is al in 2019 van start gegaan en loopt door in 2020. Het verzoek is het gehele bedrag over te hevelen naar 2020 voor de voortzetting van de Gebiedsaanpak.

5. Deltaprogrammering Ruimtelijke adaptatie (€ 71.000)

Vanuit de decembercirculaire is voor 2019 € 71.000 beschikbaar gesteld voor procesondersteuning op de uitvoeringspilots van het Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie. Daarnaast is in deze circulaire € 79 duizend beschikbaar gesteld aan Haarlem voor uitkeringsjaar 2020. Het voorstel is het gehele bedrag voor 2019 over te hevelen naar 2020. De middelen zijn bedoeld om met MRA partners het project Resilience by design te financieren. Resilience by Design is een pressure cooker waar met inzet van multidisciplinaire ontwerpteams de (risico)dialogoog aangegaan wordt met de regionale stakeholders. Dit moet leiden tot een gezamenlijke knippuntanalyse (ter bepaling van het moment dat het beleid of beheer moet worden bijgesteld, aangepast of omgegooid als het klimaat verandert) vanuit de lange termijn (2100 terugkijkend tot nu) en kansen voor regionale voorbeeldprojecten die daar concreet uitwerking aan geven. Dit draagt bij aan een beter beeld hoe vanaf nu toegewerkt moet worden naar een klimaatbestendige MRA in 2050. Het verzoek is het gehele bedrag over te hevelen naar 2020.

6 Klimaatmiddelen (€ 286.000)

In het Klimaatakkoord van juni 2019 is afgesproken dat het Rijk geld ter beschikking stelt aan gemeenten voor de periode 2019 tot en met 2021. In de decembercirculaire is in totaal € 286.000 ontvangen verdeeld over de volgende doeleinden. Voor het opstellen van de Transitievisie Warmte ontvangt Haarlem een bijdrage van € 202.000. Hiermee moet uiterlijk in 2021 een transitievisie opgesteld zijn zoals opgenomen in het Klimaatakkoord. Daarnaast wordt in de decembercirculaire € 10.000 aan Haarlem beschikbaar gesteld om een start te maken met het opstellen van uitvoeringsplannen op wijkniveau. Ook ontvangt Haarlem € 74.000 om bewoners en particuliere gebouweigenaren goed te informeren, met name door middel van energieloketten. Het verzoek is de drie bedragen over te hevelen naar 2020 om invulling te kunnen geven aan de uitvoering van het klimaatakkoord. Hiervoor zijn al voorbereidende werkzaamheden gestart.

7. Actieprogramma Dak- en thuisloze jongeren (€ 93.000)

Vanuit de septembercirculaire is voor 2019 € 93.000 ontvangen voor het Actieprogramma Dak- en thuisloze jongeren. Daarnaast is in deze circulaire € 12.000 beschikbaar gesteld aan Haarlem voor uitkeringsjaar 2020 en € 20.000 voor 2021. De belangrijkste actie uit het Actieprogramma Dak- en thuisloze jongeren 2019 - 2021 betreft de organisatie van '100% ambitie pilots' in 13 gemeenten, waaronder Haarlem. Doel is om met ondersteuning vanuit het Actieprogramma het aantal dak- en thuisloze jongeren in de eigen gemeente met 100% te verminderen door middel van een aanpak op alle levensgebieden. Doel van de pilots is dat de 'nieuwe werkwijze' die gemeenten gedurende de pilots ontwikkelen gaandeweg steeds meer wordt geborgd in de eigen werkwijze. De gelden voor 2019 zijn nog niet besteed doordat een personele wisseling heeft plaatsgevonden, waardoor de functie van projectleider tijdelijk niet is vervuld. De nieuwe projectleider heeft in 2019 een inventarisatie van de inzet van het budget gemaakt. Dit gaat in samenspraak met de 14 partnerngemeenten die onderdeel zijn van het Actieprogramma. Het voorstel is het gehele bedrag over te hevelen naar 2020.

8. Maatregelen risico inventarisatie havendienst (€ 225.000)

In 2018 is een risico-inventarisatie op de Havendienst uitgevoerd. aan de hand van de uitkomsten is een pakket van maatregelen opgesteld. Binnen dit pakket is urgentie aangegeven op maatregelen die direct moeten worden verholpen, binnen een jaar moeten zijn verholpen of nog meer tijd in beslag mogen nemen. De maatregelen zijn divers van aard en hebben betrekking op veiligheid volgens Arbowetgeving of de machine richtlijn wetgeving. Naast fysieke maatregelen dienen er

organisatorische maatregelen plaats te vinden. Uitgangspunt bij de te nemen maatregelen is dat er een nieuwe havenkantoor met gedeeltelijke centrale afstandsbediening van enkele bruggen in de nabije toekomst wordt gerealiseerd. In de 1e Bestuursrapportage 2019 is € 352.625 aan budget beschikbaar gesteld voor 2019. Hiervan is in 2019 € 127.334 uitgegeven omdat niet alles op tijd in opdrachten aan externen kon worden weggezet. De uitgestelde werkzaamheden passen in het werkplan voor 2020. Het voorstel is het resterende budget € 225.000 over te hevelen naar 2020.

9. SOR Groen voor Groeninitiatieven (€ 200.000)

In 2019 zijn voor SOR Groen (Structuurvisie Openbare Ruimte) initieel gelden gereserveerd voor initiatieven die middels een subsidie besteed worden aan inwoners. Het maken en laten vaststellen van een nieuwe subsidie nam meer tijd in beslag dan verwacht in 2019 vandaar dat het budget via de subsidie verordening van leefbaarheid en participatie uitgegeven zou gaan worden. Hiertoe zijn ook de wijkraden, bewoners en andere betrokken geïnformeerd in 2019. De initiatieven kwamen vanaf november binnen en de wijkraden hebben dit gebundeld. Gezien de korte tijd in december om de initiatieven te beoordelen en daarnaast nog te beschikken was besteding in 2019 niet mogelijk. Het voorstel is € 200.000 over te hevelen naar 2020.

10. Fricriebudget capaciteitsknelpunten DIA (€ 108.000)

In de Kadernota 2018 zijn voor drie jaren extra gelden toegekend aan de afdeling DIA om de uitvoering van lopende werkzaamheden te borgen en overbelasting van medewerkers te adresseren (in 2018 € 415.000, in 2019 € 200.000 en in 2020 € 67.000). Ten tijde van de aanvraag is aangegeven dat deze middelen voor langere tijd nodig zouden zijn om de werkzaamheden van langdurig zieken op te vangen en de discrepantie tussen benodigde en aanwezige competenties en vaardigheden te minimaliseren. De situatie rondom de personele knelpunten op de afdeling is in de loop van 2019 aanzienlijk verbeterd, waardoor het budget voor 2019 niet helemaal nodig bleek. Er zijn echter nog enkele aanhoudende knelpunten, die een structurele oplossingen vragen met oog voor mens en organisatie. Het bedrag voor 2020 uit de Kadernota 2018 is daarvoor echter niet toereikend. Het voorstel is het resterende bedrag uit 2019 € 108.000 over te hevelen naar 2020 en te alloceren als bijdrage aan deze personele knelpunten. De directie heeft hier op 27 november 2019 mee ingestemd.

11. Coördinatie toegankelijkheid (€ 90.000)

Toegankelijkheid is een onderwerp met een brede scope, het heeft sociale, fysieke en communicatieaspecten. Met het Actieprogramma Toegankelijk Haarlem 2019-2021 wordt een impuls gegeven aan het verbeteren van toegankelijkheid. Nog niet alle acties zijn afgerond en de structurele inbedding van aandacht voor toegankelijkheid in de stad moet nog worden belegd. Ook is het handhaven in 2020 van een specifiek aanspreekpunt voor de ambassadeurs toegankelijke stad gewenst. Het college stelt de raad daarom voor het programma nog een jaar voort te zetten. De middelen hiervoor zijn beschikbaar uit het budget fysieke toegankelijkheid die in 2019 niet zijn uitgegeven (€ 90.000).

12. Hogere precariobaten nutsbedrijven naar reserve onderhoud (€ 346.000)

In oktober 2019 is het aantal strekkende meters kabels nutsbedrijven geactualiseerd, de basis voor de berekening van de precariobelasting. Op basis van die actualisatie zijn de belastingbaten over 2019 € 346.000 hoger uitgevallen dan geraamd. In de decemberrapportage is dit al vermeld. Op grond van beleid, zoals vastgelegd in de nota reserves en voorzieningen wordt deze precario-opbrengst gestort in de reserve beheer en onderhoud openbare ruimte. Deze storting vereist een raadsbesluit. Omdat de hogere opbrengst niet meer kon worden geraamd, is het voorstel de hogere

opbrengst van € 346.000 te storten in de reserve beheer en onderhoud openbare ruimte als onderdeel van het voorstel bestemming rekeningresultaat.

13. Afboeking MVA via reserve schuldbeheersing (€ -2.083.000)

Uit een controle op de investeringen is gebleken dat over de afgelopen drie jaar kosten ter hoogte van € 1.100.000 voor riolering en €1.300.000 overige civiele werken (Zuiderpolder, Groenmarkt, Brug over de Bolwerken, IVORIM) ten onrechte ten laste van het investeringsbudget zijn gebracht. Het gaat deels om investeringen die qua omvang onder de activeringsgrens van € 100.000 van het Haarlemse activabeleid blijven en daarom direct ten laste van de exploitatie moeten worden gebracht. Daarnaast zijn er kosten voor inspecties, onderzoek en reiniging en reparaties die niet meerjarig mogen worden geactiveerd maar in één keer ten laste van de exploitatie moeten worden gebracht. Deze kosten worden nu alsnog ten laste van de exploitatie gebracht. Dit is voor de in 2019 geactiveerde kosten deels opgevangen door bij te sturen op andere uitgaven binnen beleidsveld 5.1, Openbare ruimte en mobiliteit, periodieke onderhoudswerken budget. Voor het restant, totaal € 2.221.000 miljoen is het voorstel om in lijn met de voorgaande jaren dit te verrekenen met de reserve schuldbeheersing voor zover het saldo van deze reserve dit toelaat. Omdat het saldo van de reserve per 31 december 2019 € 2.083.000 bedraagt is het voorstel het restant van de afboeking €138.000 in de exploitatie 2019 te laten.

14. Overheveling saldo Beschermd wonen (resultaatneutraal)

Na verwerking van alle mutaties over 2019 aan de reserve Sociaal domein resteert een eindsaldo van de € 8.306.000 in de reserve Sociaal domein. Conform het raadsbesluit van 7 november 2019 naar aanleiding van de Bestuursrapportage 2019 is de reserve Sociaal domein ultimo 2019 opgeheven. Het saldo is overeenkomstig het besluit toegevoegd aan de algemene reserve. Eveneens is per die datum het besluit genomen om de waarde van het Beschermd wonen ultimo 2019 te doteren aan een, nieuw te vormen, egaliseringsreserve Opvang, wonen en herstel. Via dit voorstel resultaatbestemming wordt gehoor gegeven aan dit besluit en is het voorstel:

- In te stemmen met het instellen van een reserve Opvang, wonen en herstel. Via deze reserve zullen de inkomsten en uitgaven voor Maatschappelijke Opvang (DU MO), Vrouwenopvang (DU VO) en Beschermd Wonen (DU BW) worden verrekend.
- In te stemmen met het opheffen van de reserve Regionaal Kompas en het saldo per eind 2019 van € 338.561 te doteren aan de nieuw te vormen reserve Opvang, wonen en herstel.
- In te stemmen om het aandeel Beschermd Wonen ultimo 2019 via de resultaatbestemming toe te voegen aan de nieuw te vormen reserve Opvang, wonen en herstel. Dit betreft een dotatie van € 4,398 miljoen.

3. Beperking kostenstijging Jeugd/Wmo

Verwacht wordt dat er de komende jaren flink meer uitgeven zal worden aan de Wmo en Jeugdzorg (zorg in natura en Pgb's). De uitgaven zijn de afgelopen jaren al fors gegroeid van zo'n € 54 miljoen in 2018 naar ruim € 63,5 miljoen in 2019. En die toename zet zich door. Daarvoor is een aantal scenario's doorgerekend, die allen uitgaan van een groeiend volume en daarmee toenemende uitgaven vanaf 2020.

Door de corona-crisis is er in de afgelopen periode sprake van een breuk in de groeilijn. Voor heel 2020 rekenen we op een beperkte groei van de uitgaven. Voor 2021 en 2022 wordt gerekend met een forse stijging van de volumes. We rekenen daarmee op een vertraagde en/of uitgestelde groei vanwege corona.

Gebaseerd op de gemiddelde volumegroei in 2018 en 2019 en de verwachte toename van de zorgvraag, nemen de zorguitgaven voor de maatwerkvoorzieningen Wmo en Jeugd toe tot € 72,9 miljoen in 2022. De rijksbijdrage houdt daarmee geen gelijke tred. In 2019 bedroeg de Rijksbijdrage voor de zorgtaken Wmo en Jeugd € 61,3 miljoen. De oplopende zorguitgaven vanuit het verleden, verwachte volumegroei en ontoereikende rijksbekostiging leiden voor de gemeentefinanciën tot een onhoudbare situatie.

Daarom zet de gemeente in op een lagere groei dan in de scenario's is berekend. Hiermee is nog steeds sprake van stijgende uitgaven voor Wmo en Jeugd van € 4,0 miljoen in 2020 oplopend tot ruim € 5,3 miljoen in 2021 en daarna structureel met bijna € 4,0 miljoen.

Om dat doel te bereiken moeten we een aantal stevige maatregelen nemen. Doel is om de uitgaven beperkter te laten groeien, dan bij ongewijzigd beleid verwacht wordt. Dit betekent een beperking van uitgaven oplopend tot bijna € 7,0 miljoen in 2022. Budgetplafonds van 90%, meer sturing aan de voorkant, verdere versobering worden deels vanaf 2020 al ingezet om de groei van de uitgaven beheersbaar te houden. (zie voor beheersmaatregelen bijlage 1)

Daarnaast zet het college blijvend in op het voorliggende aanbod van sociaal wijkteams, CJG's en alle algemeen toegankelijke voorzieningen. Een aanbod waar vanuit de voormalige integratie-uitkering jaarlijks zo'n € 7,5 miljoen aan uitgegeven wordt. Dit naast de bestaande uitgaven voor de sociale basis.

Risico's lange termijn

In het gemeentefonds wordt een systematiek gehanteerd waarbij groei 1 jaar vooruit wordt geraamd ten opzichte van het lopende jaar. Deze systematiek wordt nu ook toegepast voor de groei van hoeveelheden bij Jeugd en Wmo. Daarom worden de hoeveelheden vanaf 2022 constant gelaten. De groei tussen 2021 en 2022 is alleen gebaseerd op de toename van de zorgvraag/volume. Daarbij is geen rekening gehouden met de autonome groei (van aantal inwoners, aantal jongeren etc.) die het CBS voorspelt. De verwachting is dat de rijksbijdrage meebeweegt met de toename van de uitgaven als gevolg van die groei.

De constante lijn vanaf 2022 brengt een aantal risico's met zich mee:

- Geen of onvoldoende compensatie vanuit het Rijk voor volumegroei CBS ontwikkeling;

- Volumegroei zet zich door;
- Geen of minder effect van de genomen maatregelen.

Daardoor kan het nodig zijn dat er toch extra middelen en/of extra maatregelen nodig zijn om binnen het totale financiële kader te blijven.

Risicobeheersing

Ter beheersing van deze risico's worden twee maatregelen genomen:

- Allereerst worden de scenario's periodiek geanalyseerd om te beoordelen in hoeverre er afwijkingen zijn, zodat tijdig vervolgstappen voorbereid kunnen worden.
- Daarnaast wordt elk jaar in februari aan de hand van een trendanalyse de groeicomponent beoordeeld voor Jeugd en Wmo t.o.v. de meerjarenbegroting en de afspraken met het rijk voor de meerjaren compensatie bij Jeugd en Wmo voor hoeveelheidsontwikkelingen.

Risicoparagraaf

Naast de algemene genoemde risico's met betrekking tot de coronacrisis en de financiële gevolgen, wordt nog een specifiek risico vermeld ten aanzien van Kenter. Er is een voorgenomen besluit om Kenter Jeugdhulp eenmalig te financieel te steunen. Op basis van dit voorgenomen besluit bedragen de eenmalige kosten voor Haarlem ongeveer € 850.000. In de Jaarrekening 2019 is hiervoor al een bedrag van € 600.000 is al opgenomen, het resterende deel wordt betrokken bij het opstellen van de Bestuursrapportage 2020. Dit mede op basis van het aanvullende onderzoek dat de Jeugdautoriteit uitvoert.

4. Corona impact 2020

De uitbraak van het nieuwe coronavirus heeft begin 2020 geleid tot een crisis waarbij zowel de stad Haarlem, als de gemeente, op diverse vlakken hard wordt geraakt.

Zoals in de financiële paragraaf vermeld worden de effecten op de gemeentelijk begroting op dit moment geraamd op ruim € 10 miljoen voor 2020, hierbij is rekening met een eerste tranche van 3 maanden (tot 1 juni). Veel ontwikkelingen en de gevolgen daarvan zijn nog met onzekerheid omgeven. Het is daarom denkbaar dat richting begroting 2021 en de Bestuursrapportage 2020 een verdere actualisatie nodig is. Ook van het Rijk wordt nog een tweede tranche aan compensatie verwacht. Daarnaast ziet de gemeente zich geconfronteerd met een veelheid aan hulpvragen uit de stad. Dit roept de vraag op wat de gemeente kan en moet doen om Haarlem zo goed mogelijk door de crisis heen te helpen.

In verschillende gemeenten in Nederland is overgegaan tot het oprichten van een noodfonds om de ergste acute noden het hoofd te kunnen bieden. Om de nut en noodzaak van een eventueel noodfonds te kunnen bepalen is het belangrijk een zo goed mogelijk beeld te hebben van de omvang van het probleem en de mogelijkheden van de gemeente Haarlem. Hiervoor is een inventarisatie uitgevoerd binnen de cultuursector, de sportsector en bij ondernemers en evenementen. Er is in kaart gebracht waar financiële problemen zijn en wat de omvang daarvan is voor zover bekend. Voor deze sectoren is gekozen omdat hier signalen gekomen zijn dat er steun nodig is en het risico bestaat dat bepaalde organisaties om dreigen te vallen. Terwijl deze organisaties binnen het profiel van Haarlem belangrijk zijn voor de vitaliteit van de stad. De inventarisatie is in eerste instantie gericht op de instellingen en organisaties die vanuit de gemeente subsidie ontvangen.

Deze afwegingen hebben er toe geleid om voor te stellen een noodfonds op te richten en steunmaatregelen voor te stellen hiervoor € 3,85 miljoen incidenteel beschikbaar te stellen. Hiervoor wordt verwezen naar de bijlage "Pakket Steunmaatregelen" die aan deze rapportage is toegevoegd.

Tevens wordt voorgesteld een bate te ramen van € 4 miljoen als bijdrage van het rijk t.b.v. de gevolgen van corona, 1^e fase (t/m 1 juni). Dit bedrag is een inschatting. Indien met deze aanvullende ramingen wordt ingestemd resteert een incidenteel tekort van afgerond € 8,3 miljoen.

Saldo na aanvullende voorstellen:

Integraal financieel kader 9 juni	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Saldo fin. Voortgangsrapportage	8.441 n	-8.661 v	-8.596 v	-6.111 v	-4.749 v	-6.894 v
Budget noodfonds	3.500 n					
Steunmaatregelen	350 n					
Raming compensatie Corona rijk 1e tranche	-4.000 v					
Uitkomst inclusief aanvullende voorstellen	8.291 n	-8.661 v	-8.596 v	-6.111 v	-4.749 v	-6.894 v

5. Samenvatting MPG

In het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties 2020-2024 (MPG), als opgenomen in bijlage 2, wordt de stand van zaken weergegeven van de grondexploitaties van de gemeente Haarlem. De grondexploitaties worden drie keer per jaar bijgesteld en in twee bestuursrapportages aan de gemeenteraad voorgelegd. Op deze manier blijft de raad altijd op de hoogte van de laatste ontwikkelingen in de projecten.

Krapte woningmarkt en Corona-crisis

De krapte op de woningmarkt houdt aan. Er zijn onvoldoende woningen beschikbaar om aan de vraag te voldoen. In een situatie waarbij de vraag (ruimschoots) groter is dan het aanbod stijgen de prijzen. Bij gelijkblijvende omstandigheden zorgt dit ook voor toenemende grondwaarden. De omstandigheden veranderen echter ook. De bouwkosten stijgen al enige tijd (fors) en deze stijging lijkt de komende jaren door te zetten. Dit heeft impact op de grondwaarden. Bij een bepaald omslagpunt dalen de grondwaarden zelfs als gevolg van stijgende bouwkosten. Het is echter niet te zeggen of en wanneer een dergelijk omslagpunt bereikt wordt. Dat hangt vooral ook af, of en wanneer het plafond van VON-prijzen wordt aangetikt. Bij een bepaalde VON-prijs zullen potentiële kopers afhaken. Het is ook nog onbekend welke effecten de Coronacrisis hebben op de woningmarkt. Het kan zijn dat de vraag naar woningen afneemt en de verhouding tussen vraag en aanbod juist iets meer in balans komt.

De afgelopen jaren is hard gewerkt (onder meer via tenders) om locaties geschikt te maken voor ontwikkeling van woningen. De verwachting is dat hier de aankomende twee jaar de vruchten van geplukt kunnen worden. Er wordt rekening gehouden met circa € 50 miljoen grondopbrengsten in 2020 en 2021. Ook bij de afname van grond is het onduidelijk of de Coronacrisis roet in het eten gooit. Ontwikkelaars zullen opnieuw toetsen of er voldoende markt is voor de beoogde producten tegen de beoogde prijzen. Als deze toets negatief uitvalt, dan zullen ze alternatieven onderzoeken.

Behalve de inzet om deze grondopbrengsten daadwerkelijk te incasseren zal de gemeentelijke inzet er vooral op gericht zijn om meer locaties geschikt te maken voor (her)ontwikkeling. Op deze manier wordt bijgedragen aan de ambitie om 10.000 woningen in Haarlem te realiseren tot en met 2025. Dit gebeurt onder meer in de aangewezen ontwikkelzones.

Kerncijfers grondexploitatie	1-1-2019	1-1-2020	Saldo
<i>verwachte en gerealiseerde winst gestegen</i>			
winstverwachting	9.319	414	
winstnemning	-21.027	-22.355	
	-11.708	-21.941	-10.233
<i>weerstandvermogen neemt af</i>			
verliesvoorziening	-20.508	-12.801	
reserve	-20.533	-22.029	
weerstandvermogen	-41.041	-34.830	6.211
<i>weerstandpositie is verbeterd</i>			
weerstandvermogen	-41.041	-34.830	
boekwaarde	48.222	27.021	
weerstandpositie	7.181	-7.809	-14.990
<i>surplus neemt toe</i>			
reserve	-20.533	-22.029	
onttrekkingen reserve		610	
marktrisico's	12.142	9.301	-2.841
projectrisico's	1.383	1.660	277
vpb risico	2.800	2.800	
surplus	-4.208	-7.658	-3.450
<i>meer baten dan lasten gerealiseerd</i>			
	2018	2019	
lasten	9.141	6.951	
baten excl. winstnemning	-3.222	-22.941	
	5.919	-15.990	

Kerncijfers grondexploitaties: verliesvoorziening en boekwaarde nemen af, surplus stijgt.

Op basis van de kerncijfers valt te concluderen dat de positie van de grondexploitaties is verbeterd. Het verwachte resultaat is gestegen met bijna € 9 miljoen. Het geraamde resultaat is nog altijd in rode cijfers, maar nadert het nulpunt. Tegenover dit nipt nadelige saldo, is er op de actieve grondexploitaties inmiddels al ruim € 22 miljoen winst genomen.

De verwachting is dat de komende jaren nog ruim € 12 miljoen winst kan worden genomen uit de diverse grondexploitaties. Hier tegenover staat de afsluiting van een aantal verliesgevende grondexploitaties van bijna € 13 miljoen. Dit maakt dat het saldo rond nul ligt.

De voorbije jaren zijn diverse winstnemingen gedaan, die de reservepositie versterkt hebben. Ook bij de jaarrekening 2019 zijn er tussentijdse winsten genomen conform de geldende richtlijnen. De reservepositie bedraagt daarmee ruim € 22 miljoen. Dit is vooralsnog ruim voldoende om de risico's het hoofd te bieden. Wel is het te bezien in hoeverre de verwachtingen door het Coronavirus bijstelling behoeven. Het is in dit stadium nog onduidelijk wat de consequenties van het virus voor de

economie zijn, en in hoeverre dit de huidige prognoses bedreigt. De kerncijfers laten een gezond grondbedrijf zien. Dat is een goed vertrekpunt voor de komende -mogelijk onzekere- periode.

De verliesvoorziening is lager geworden. De belangrijkste reden hiervoor is de afsluiting van de verliesgevende grondexploitatie Meerwijk eind 2019. Voor dit negatieve resultaat was al een verliesvoorziening getroffen. Deze valt per 2020 weg. Daarnaast heeft een aantal grondexploitaties waar al een verliesvoorziening getroffen was, een verbetering laten zien.

De afname van de verliesvoorziening is groter dan de stijging van de reserve. Hierdoor is het weerstandsvermogen verslechterd. De weerstandspositie -het verschil tussen het aanwezige weerstandsvermogen en de boekwaarde- is verbeterd.

De boekwaarde is namelijk substantieel gedaald. De belangrijkste reden is het realiseren van bijna € 23 miljoen opbrengsten in 2019. Daarnaast heeft de afsluiting van de grondexploitatie Meerwijk een bijdrage geleverd aan de daling van de boekwaarde.

Risico's, weerstandscapaciteit en surplus

De benodigde weerstandscapaciteit (buffer) die de gemeente aanhoudt, is vooral gebaseerd op de marktrisico's die in het vat zitten. Denk hierbij aan vertraging, dalende opbrengsten en/of stijgende kosten. De buffer wordt jaarlijks op een consistente manier berekend. Binnen een bepaalde bandbreedte wordt een worst case scenario en een recessie scenario meegenomen. Er is een theoretisch surplus van € 7,7 miljoen. De effecten van de Coronacrisis zijn in dit stadium moeilijk in te schatten. De onzekerheid is groot. Zo gauw er meer duidelijkheid is, kunnen de prognoses worden geactualiseerd. Ook de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit kan dan worden geactualiseerd.

In de bepaling van de weerstandscapaciteit zijn ook de specifieke projectrisico's gekwantificeerd. Er zijn echter ook nog andere risico's waarvan de impact in dit stadium moeilijk in te schatten zijn. Het gaat daarbij om de impact van de vennootschapsbelasting, maar ook de disbalans tussen de actieve grondexploitaties. Het gros bevindt zich in hetzelfde stadium. Dat geeft een enigszins vertekend beeld van de risico's.

Bestedingsvoorstel surplus reserve Grondexploitatie

In de Jaarrekening 2019 is toegezegd dat er voor de inzet van het berekende surplus van de reserve Grondexploitatie aanvullende voorstellen worden gedaan. In het MPG 2020 komt het surplus uit op circa € 7,7 miljoen. Bij de Bestuursrapportage 2020 wordt voorgesteld welk deel van dit surplus aan de reserve Ongedeelde Stad wordt toegevoegd en welk deel van het surplus beschikbaar wordt gesteld ten behoeve van de voorfinanciering van kansrijke ruimtelijke initiatieven waarvoor nog geen grondexploitatie is geopend of een anterieure overeenkomst is gesloten.

Reserve Grondexploitatie	
Stand Jaarrekening 2019	22.030
Surplus o.b.v. MPG 2020 <i>reeds bestemd surplus</i>	7.659
Er is bij de Kadernota 2018 besloten een deel van het surplus aan te wenden voor de algemene exploitatie	-2.000
nog te bestemmen surplus bij Bestuursrapportage 2020	5.659

6. Investerings

Deze paragraaf schetst de richting voor het Investeringsplan zoals dat bij de Programmabegroting 2021-2025 wordt voorgelegd. Met deze paragraaf wordt expliciet gemaakt welke keuzes zijn gemaakt met betrekking tot het op te stellen Investeringsplan.

Actualisatie van geplande investeringen

Met de kennis over de werkelijke investeringen in 2019 is opnieuw gekeken naar de planning van investeringen voor 2020 en verder. Dit heeft geleid tot een bijgestelde, meer gelijkmatige planning van investeringen door de jaren. Dit jaar wordt de actualisatie ('stand Kadernota') niet bestuurlijk vastgesteld maar wordt bij de programmabegroting een geactualiseerd Investeringsplan vastgesteld. De financiële effecten van de actualisatie zijn al wel meegenomen in het financieel beeld dat in deze paragraaf wordt gepresenteerd.

Vóór de actualisatie stonden er relatief grote investeringsvolumes geraamd voor 2020 en 2021 (in beide jaren € 75 miljoen). Als alle nog niet uitgevoerde investeringen van 2019 zouden doorschuiven naar 2020, zou het investeringsvolume voor 2020 groeien van € 75 miljoen tot een bedrag van € 86 miljoen. De geraamde investeringsbedragen voor 2020 en verder zijn opnieuw bekeken en in de tijd gezet met een verschuiving naar 2022 en verder tot gevolg. Het totaal saldo aan geraamde investeringen bedraagt na deze actualisatie € 70 miljoen voor 2020 en € 68 miljoen per jaar voor 2021 en 2022.

Deze actualisatie is opgesteld voordat de coronacrisis zich ontwikkelde tot de omvang die deze nu heeft. In de aanloop naar de Programmabegroting 2021-2024 wordt opnieuw gekeken naar het te verwachten tempo van de voorgenomen investeringen.

In het Investeringsplan zijn concrete investeringen benoemd voor de periode tot en met 2025. Daarnaast bestaat het Investeringsplan uit specifieke algemene budgetten voor vervangingsinvesteringen die jaarlijks of voor een periode van enkele jaren nader worden ingevuld. Denk daarbij aan vervanging van kleedaccommodaties en sportvelden, schoolgebouwen, automatisering, vervangingsinvesteringen in cultuurpodia en vervanging van riolering.

Duurder uitvallende investeringen

Bij de actualisatie is ruimte gereserveerd voor een aantal al lopende investeringen dat duurder is geworden bijvoorbeeld door meer wensen dan waar in de oorspronkelijke raming rekening was gehouden. Het gaat om de investeringen in de integrale vernieuwing van de openbare ruimte in Meerwijk (IVORIM), de herinrichting van de Amerikaweg en de herinrichting van het Houtplein. De investeringsruimte wordt verhoogd bij de vaststelling van de programmabegroting.

Verschuiving tussen Investeringsplan en exploitatie

Vanwege de voor gemeenten geldende regels voor investeringen (Besluit Begroting en Verantwoording) moet een deel van de voorgenomen investeringen direct ten laste van de exploitatie worden verantwoord. In plaats van afschrijven -waarbij de lasten over meerdere jaren

uitgespreid ten laste van de begroting komen- worden de lasten daarbij ineens genomen. Dit heeft een forse impact op het financieel beeld.

Verwachte kosten worden hierbij één op één uitgeruild tussen Investeringsplan en exploitatie. Waar uitgaven als investering geraamd waren maar ten laste van de exploitatie moeten worden verantwoord, wordt een bedrag uit het Investeringsplan geschrapt en als uitgave in de exploitatie begroot. Dit zorgt er voor dat begrote lasten maar één keer worden uitgegeven.

Omdat de verschuiving verplicht is vanuit de begrotingsregels, is deze vooruitlopend op nog te nemen besluitvorming al meegenomen in de actualisatie. Het betreft hier immers investeringen die al in het Investeringsplan waren opgenomen. Het gevolg voor het financieel beeld 2020 is verwerkt in de Voortgangsrapportage 2020.

Prijsontwikkeling

Bij de bespreking van de Programmabegroting 2020-2023 in de gemeenteraad werd de zorg geuit dat de bedragen in het Investeringsplan door tekortschietende compensatie voor materiële en personele kostenstijgingen ontoereikend kunnen zijn. Om inzicht te verkrijgen wat het effect is van het verwerken van deze kostenstijging, zijn in deze actualisatie alle nog niet als krediet verleende budgetten voor de jaren 2021 en verder bijgesteld van prijspeil 2018 naar prijspeil 2021. De bedragen van al verleende kredieten zijn niet aangepast omdat de kredieten als taakstellende bedragen gelden. Kredieten zijn aangevraagd met een onderbouwde kostenraming en soms al op basis van een aanbesteding onder voorbehoud van kredietverlening. Daarom is hierop geen bijstelling nodig.

De bedragen in het Investeringsplan zijn geactualiseerd op basis van de prijsontwikkeling zoals die door het CBS is bijgehouden. Voor investeringen in sport en onderwijsgebouwen wordt nog gekeken of daar de vaak gebruikte BDB index leidt tot een andere indexering. Naast indexering van concrete investeringsbedragen is een stelpost van € 2,7 miljoen opgenomen voor extra prijsstijgingen of tegenvallers.

In totaal is er voor prijsontwikkeling (inclusief genoemde stelpost) bij deze actualisatie een bedrag van € 14 miljoen extra aangehouden. De kapitaallasten van de aangepaste bedragen én de stelpost zijn doorgerekend (in totaal € 0,75 miljoen) en zitten in het gemelde saldo van de actualisatie. Er is geïndexeerd om een gevoel te geven wat het effect daarvan is op het beschikbare investeringsvolume binnen de geldende financiële afspraken in relatie tot de Netto schuldquote (NSQ), maar pas bij de verdere afweging bij de begroting vindt definitieve besluitvorming en verwerking plaats. Deze afweging dient in samenhang met de afspraken over de NSQ gemaakt te worden.

Nieuwe investeringen

In verschillende beleidsvelden zijn nieuwe investeringen nodig of gewenst. De investeringen bestaan uit zowel vervangings- als uitbreidingsinvesteringen. De onderwerpen variëren van schoolgebouwen tot investeringen in cultuur, in de openbare ruimte, gebouwen en meubilair en de verduurzaming van gemeentelijke gebouwen tot het instellen van een investeringsstelpost om invulling te geven aan de groei van de stad.

Bij de Programmabegroting 2021-2024 worden de nieuwe investeringen afgewogen tegen de dan beschikbare ruimte vanuit het financieel kader en de netto schuldquote (NSQ).

Impulsregeling

Vanuit de landelijke Impulsregeling kan de gemeente extra middelen verkrijgen. Deze regeling is een unieke kans om de gemeentelijke ambitie ten aanzien van de ontwikkelzone te realiseren. Daarbij

dient benoemd te worden dat de eerste tranche openstelling al medio juli sluit. Een tweede tranche gaat naar verwachting in het najaar open. Om in aanmerking te komen voor de Impulsregeling dient de gemeentelijke bijdrage van 50% in de onrendabele top gezekerd te zijn middels een raadsbesluit. Voorstel is om dit raadsbesluit op te nemen in de Voortgangsrapportage 2020.

In het Investeringsplan is met diverse projecten al voorzien in een groot deel van de cofinanciering. Voor de onrendabele top in de aanpassingen in de openbare ruimte voor de woningbouwplannen Oostpoort (€ 7,88 miljoen) en een klein deel van de Europaweg (€ 0,55 miljoen) is nog geen gemeentelijke dekking in het Investeringsplan voorzien.

Bij de Voortgangsrapportage wordt de raad voorgesteld te besluiten om in het bij de Programmabegroting 2021 vast te stellen Investeringsplan in de jaarschijf 2024 een bedrag van € 8,43 miljoen op te nemen voor deze investering. De met deze investering samenhangende kapitaallasten worden gedekt door een onttrekking aan de stelpost Groei.

Omdat de uitkomst van de business-case Zuidwest in het najaar 2020 gereed is kan het besluit voor cofinanciering niet mee in het raadsbesluit Voortgangsrapportage 2020.

Met een separaat raadsbesluit later dit jaar kan de aanvullende cofinanciering worden vastgesteld voor de jaren 2025 en later. Dit kan vervolgens financieel worden verwerkt in de Programmabegroting 2021-2024.

Bijgesteld Investeringsplan en gevolgen voor begrote kapitaallasten

Na de actualisatie, de verschuiving tussen investeringen naar de exploitatie en de aanpassing aan de prijsontwikkeling zoals in deze paragraaf is omschreven, is dit het Investeringsplan op hoofdlijnen.

Programma	2019 (werkelijk)	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1 Maatschapp. participatie	13.996	26.276	22.275	15.227	5.680	5.803	5.586
2 Onderst en Zorg	0	0	234	1.877	0	0	0
4 Duurz Sted Vernieuwing	630	4.461	650	1.488	2.276	2.238	0
5 Beheer en Onderhoud	22.967	35.095	42.612	46.882	27.761	44.905	29.495
6 Burger, Best en Veiligh.	237	165	0	0	157	157	157
7 Alg. Dekk. & Overhead	1.436	3.981	2.420	2.610	4.030	6.191	4.030
Eindtotaal	39.267	69.978	68.191	68.085	39.904	59.294	39.268

De grootste investeringen vallen onder de programma's 1 (maatschappelijke participatie) en 5 (beheer en onderhoud). In programma 1 gaat het om investeringen in onderwijshuisvesting en sportcomplexen en -accommodaties. Programma 5 bevat de investeringen in de openbare ruimte, waaronder de investeringsbudgetten voor de Structuurvisie Openbare Ruimte (SOR).

In 2023 is een dip in de geraamde investeringen zichtbaar ten opzichte van de jaren daarvoor, dit heeft twee redenen. Ten eerste zijn de investeringsbudgetten en stelposten die in 2018 door bij de start van de raadsperiode aan het Investeringsplan zijn toegevoegd ook geraamd in de raadsperiode die loopt tot en met 2022. Daarnaast is het gebruikelijk dat het Investeringsplan voor het lopende jaar en de twee volgende jaren vrijwel is ingevuld, terwijl investeringen voor drie jaar of verder in de toekomst nog deels moeten worden ingevuld. Er worden voor zowel onderwijs als openbare ruimte nieuwe investeringen aangedragen die het totaal aan investeringen in 2023 tot boven dat van de jaren daarvoor brengen. Nieuwe investeringen zijn zoals eerder vermeld echter niet meegenomen.

Met dit geactualiseerde Investeringsplan wordt er tussen 2019-2022 € 240 miljoen geïnvesteerd (exclusief nieuwe investeringen). Dat is vrijwel gelijk aan het investeringsvolume voor deze periode waartoe bij de Kadernota 2018 is besloten (€ 240 miljoen).

Bij vergelijking met het Investeringsplan zoals dat bij de Programmabegroting 2020 is vastgesteld is duidelijk te zien dat investeringen vanuit 2020 en 2021 in tijd zijn verschoven naar latere jaren en dan met name naar 2024:

Programma	Mutatie 2019	Mutatie 2020	Mutatie 2021	Mutatie 2022	Mutatie 2023	Mutatie 2024	Mutatie 2025
1 Maatschapp. participatie	-2.125	1.923	1.257	1.146	734	1.723	5.586
2 Onderst en Zorg	0	0	-1.791	1.877	0	0	0
4 Duurz Sted Vernieuwing	192	-178	-2.043	-217	-2.098	1.058	
5 Beheer en Onderhoud	-6.238	-7.879	-3.902	6.289	-5.488	15.959	29.495
6 Burger, Best en Veiligh.	-182	110	0	0	7	7	157
7 Alg. Dekk. & Overhead	-2.810	864	-580	-390	170	2.011	4.030
Eindtotaal	-11.162	-5.160	-7.059	8.706	-6.675	20.758	39.268

De wijzigingen in het investeringsplan werken door in de begrote rente- en afschrijvingslasten. Daarnaast hebben verschuivingen van uitgaven van het Investeringsplan naar de exploitatie een gevolg voor de lasten in de exploitatie.

Mutatie in lasten van investeringsplan t.o.v. Programmabegroting 2020

Mutatie lasten uit investeringen (negatief is voordeel)	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Mutatie kapitaallasten	-651	-1.164	-2.093	-2.811	-3.565	-2.345
- Waarvan mutatie kapitaallasten riolering	-14	-334	0	9	-101	287
- Waarvan mutatie kapitaallasten reserve MN	-125	-134	-186	-241	-131	-21
Subtotaal: saldo mutatie kapitaallasten	-512	-696	-1.907	-2.579	-3.333	-2.611
Verschuiving IP - exploitatie	525	1.498	467	2.578	1.228	89
Totaal saldo effect begroting	13	803	-1.440	-1	-2.105	-2.522

(leeswijzer: min betekent lagere lasten)

De kapitaallasten zijn na de actualisatie lager dan was begroot bij de programmabegroting (zie regel *mutatie kapitaallasten* uit de tabel). De lagere kapitaallasten in 2020 komen doordat per eind 2019 minder is geïnvesteerd dan eerder was verwacht. Doordat bij de actualisatie ook geraamde investeringen van 2020 en 2021 doorschuiven naar latere jaren, ontstaan in alle jaren lagere begrote kapitaallasten. Een deel van deze lagere kapitaallasten wordt verrekend met de vereveningsreserve voor de rioolheffing en de reserve kapitaallasten maatschappelijk nut.

Het gewijzigde financiële beeld voor 2020 wordt bij de Voortgangsrapportage 2020 vastgesteld. In de aanloop naar de Programmabegroting 2021 wordt het Investeringsplan opnieuw geactualiseerd. Die actualisatie, samen met besluiten over indexering en het eventueel opnemen van nieuwe investeringen, zal leiden tot een gewijzigd beeld voor 2021 en verder.

De bestuurlijke besluitvorming is dit jaar derhalve anders dan normaal. Normaliter wordt de raad bij de Kadernota om een besluit gevraagd over in het Investeringsplan op te nemen nieuwe investeringen, zodat dit bij de programmabegroting verwerkt kan worden. Nu er geen kadernota wordt vastgesteld, wordt het gesprek hierover met de raad tijdens de begrotingsbehandeling gevoerd. Er is een aantal keuzemogelijkheden waarvoor het college in de Programmabegroting 2021 met een voorstel naar de raad komt. Draaiknop is bijvoorbeeld welke nieuwe investeringen worden opgenomen en welke ruimte binnen de Netto Schuldquote hiervoor wordt benut. Mogelijkheid is ook het schuiven van bestaande investeringen in de tijd en de extra budgetten voor prijsontwikkelingen anders in te zetten. Bij de Programmabegroting 2021 kan aan de hand van de voorstellen van het college besluitvorming plaatsvinden.

7. Aanvraag impulsregeling

Het College beoogt met haar programma gedurende 2018-2022 circa 10.000 extra woningen te realiseren. Deze inspanning loopt gelijk op met ambities en doelen in de duurzaamheidsagenda (o.a. energietransitie, duurzame mobiliteit t.g.v. fiets, OV en voetganger), werkgelegenheidsambities zoals verwoord in de Economische Agenda, mobiliteit en bereikbaarheid en attractieve stad (groei-gerelateerde investeringen in de openbare ruimte en bovenwijkse voorzieningen). De extra woningen zullen vooral gerealiseerd worden in de acht ontwikkelzones. Inmiddels heeft de Raad de ontwikkelvisies voor deze zones vastgesteld.

Vanuit het Rijk wordt gestreefd naar versnelling van het woningbouwprogramma met focus op betaalbare (huur) woningen. De urgentie komt structureel voort uit een woningmarkt met een aanbodtekort, woonkostenstijgingen en toegankelijkheidsproblemen voor lage inkomens en starters. De Coronacrisis voegt hier een conjunctureel element aan toe: de mogelijke impact op de woningproductie kan nog niet worden gekwantificeerd, maar van Rijkswege wordt getracht anticyclisch te investeren om negatieve (volume) effecten aan de aanbodzijde voor te zijn.

De gemeente Haarlem heeft beperkte uitleglocaties en daaraan gekoppelde grondexploitaties. Publieke en private initiatiefnemers moeten zich in Haarlem concentreren op inbreidingsopgaven (o.a. verdichting, sloop-nieuwbouw, renovatie, woningsplitsing, transformatieopgaven). Inbreidingsprojecten zijn doorgaans complex met realisatierisico's in de inpassing van planontwerpen in bestaand gebied met aldaar aanwezige, vaak tegenstrijdige belangen. Een woningbouwproject omvat meer dan woningen bouwen. Herinrichting van de openbare ruimte, ingrepen in de infrastructuur en de toevoeging van bovenwijkse voorzieningen lopen parallel op.

Inbreidingsprojecten hebben in veel gevallen te maken met een rendementsprobleem, dat zorgdraagt voor trage planvorming, besluitvorming en realisatie. Hogere risico's vertalen zich in hogere VAT/VTU-voorzieningen en rendementseisen van ontwikkelaars in hun berekeningen.

De gemeente heeft in veel gevallen geen of een zeer bescheiden grondpositie waardoor de gemeente eerder een faciliterende rol op zich neemt en terugvalt op haar wettelijke taken m.b.t. de ruimtelijke ordening en mogelijke dienstverlening aan ontwikkelende partijen inzake participatietrajecten.

De gemeente Haarlem is ook conform de wetgeving voornemens het kostenverhaal toe te passen binnen faciliterende projecten. Essentieel is dat kostenverhaal plaatsvindt bij waardeverhoging van de grond als gevolg van nieuwe bestemmingen en dat die waardeverhoging kostenverhaal mogelijk moet maken (macro- aftopping). Wanneer een ontwikkeling onvoldoende bij kan dragen en er geen sprake is van macro aftopping) de lasten zijn hoger dan de baten, dan bekostigt de gemeente het onrendabele deel zelf. Dan is de gebiedsontwikkeling dusdanig belangrijk dat de inzet van publieke middelen gerechtvaardigd dat zijn weerslag heeft in een saldo.

Haarlem heeft derhalve dringend behoefte aan cofinanciering om onrendabele toppen van het woningbouwprogramma te helpen neutraliseren.

De zich ontwikkelende Corona economische crisis zet daarbij verder druk op beschikbare fondsen. Het is zaak snel te handelen. Het huidige tekort aan woningen levert een hoog prijsniveau in Haarlem op en is er nog waarde beschikbaar om te investeren in stedelijke kwaliteit. Een mogelijke

prijzdaling van woningen doet ook de beschikbare planwaarde dalen en doet onrendabele toppen qua frequentie en omvang toenemen.

Vanuit deze context zet Haarlem actief in op de Impulsregeling Woningbouwversnelling van het Rijk (hierna: Impulsregeling) in samenwerking met de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en Provincie Noord-Holland. De impulsregeling bedraagt € 1 miljard over een periode van vier jaar.

Belangrijke voorwaarden om in aanmerking te kunnen komen voor een bijdrage uit de regeling zijn:

- De bijdrage moet aantoonbaar leiden tot versnelling van de woningbouw
- Er moet sprake zijn van een volume van minimaal 500 woningen in een aaneengesloten gebied
- Er moet sprake zijn van een substantieel aandeel betaalbare woningen
- Er moet draagvlak zijn voor de gemeentelijke voorstellen bij de Provincie en bij de Woondealregio, in ons geval de Metropoolregio Amsterdam (MRA)

Belangrijke voorwaarde in de berekeningen van de aanvragen is dat deze ruimtelijk onderbouwd moeten zijn met door de Raad en College vastgestelde visies, plannen en overeenkomsten met ontwikkelaars en dat het ruimtelijk programma geoptimaliseerd is.

De raad stelt overigens niet de ruimtelijke onderbouwing zoals bouwhoogtes, programmering, parkeernormen en energie-eisen uit de aanvraag vast, zoals bij een bestemmingsplan zou gebeuren. De raad stelt alleen de cofinanciering vast en krijgt met het honoreren van de aanvraag die aan de voorwaarden van BZK voldoet de beschikking over extra middelen om haar ambities te realiseren. Als de Raad op een later moment de ruimtelijke onderbouwing wil wijzigen, dan waar rekening mee is gehouden in de aanvraag, dan is dat mogelijk. Als het door de raad gewijzigde programma voldoet aan de gemaakte afspraken in de impulsaanvraag, realisatie van het afgesproken woningbouwprogramma, dan blijft de door BZK toegekende woningbouwimpuls beschikbaar.

Haarlem wil voor de impulsregeling een aanvraag doen voor 3 zones:

- Oostpoort
- Europaweg
- Zuidwest

De Impulsregeling kan (uitsluitend) een bijdrage geven aan de publiek onrendabele top van gemeenten. Er is sprake van cofinanciering met een maximum van 50% van deze onrendabele top. Het Ministerie van BZK toetst de uitkomst van de publiek onrendabele top, op de mate waarin sprake is van optimalisatie van de businesscases.

Om in aanmerking te komen voor de Impulsregeling dient de gemeentelijke bijdrage van 50% in de onrendabele top gezekerd te zijn middels een raadsbesluit, zoals nu opgenomen in deze rapportage.

Dekkingsvoorstel 50% cofinanciering Impulsregeling

Voor de gemeentelijke bijdrage zijn 3 dekkingsbronnen voorzien:

1. Investeringsplan 2020-2024 en Investeringsplan 2021-2025
2. Reserve Ongedeelde Stad
3. Reserve Groei en structurele voeding vanuit stelpost groei

1. *Investeringsplan 2020-2024 en 2021-2025*

Delen van de onrendabele top hebben betrekking op investeringen in de openbare ruimte. Zo is voor de woningbouwplannen voor Oostpoort een aanpassing van de toerit van het viaduct over het spoor noodzakelijk. Deze investeringen maken onderdeel uit van het Investeringsplan. Deels vallen de investeringen in het Investeringsplan 2020-2024. Zo is in het IP SOR de voor woningbouw noodzakelijke aanpassing van de Europaweg voor € 2,5 miljoen opgenomen. Ook is een aandeel van de geraamde investeringen in de OR Middengebied en Schalkstad (GOB 75 en 77) opgenomen als cofinanciering.

Voorstel ten aanzien van Oostpoort is om in het bij de Programmabegroting 2021 vast te stellen Investeringsplan 2021-2025 de onrendabele top van de aanpassing van de toerit van het viaduct en de fiets- en voetgangerstunnel onder het spoor als investering op te nemen in de jaarschijf 2024. Die inzet, circa € 7,88 miljoen (50% onrendabele top Oostpoort), maakt dan deel uit van de gevraagde cofinanciering van de gemeente.

De cofinancieringsbijdrage in de investeringen in Europaweg zone, circa € 7,89 miljoen (50% onrendabele top) voornamelijk woonrijp maken voorzieningen, zijn voor € 7,34 miljoen voorzien in het Investeringsplan 2020-2024. De resterende bijdrage van € 0,55 miljoen komt dan ten laste van het IP 2021-2025.

Er zijn drie opties om ruimte te maken voor nieuwe investeringen Oostpoort en Europaweg in het Investeringsplan 2021-2025: andere investeringen naar achteren faseren, gebruik maken van de berekende indexeringspost of gebruik maken van de Netto Schuld Quote-ruimte door gunstige balansontwikkelingen en exploitatieontwikkelingen. In de laatste optie, gebruik maken NSQ-ruimte, zijn de kapitaallasten van de extra investeringen nog niet gedekt. De kapitaallasten van deze extra investeringen in de groei van Haarlem kunnen dan ten laste gebracht worden van de stelpost Groei (zie dekkingsbron 3). Hierover zal bij de Programmabegroting 2021-2025 besluitvorming moeten plaatsvinden.

2. *Reserve Ongedeelde Stad*

Deze reserve zal de komende jaren naar verwachting doorgroeien naar een saldo van ca. € 10 miljoen.

Doel van de reserve is het realiseren van sociale huurwoningen aan de westkant van de stad en voor voorzieningen en leefbaarheid ten behoeve van een ongedeelde stad en dat doel sluit dus naadloos aan op het doel van de impulsregeling van het Rijk, namelijk de versnelling van de bouw van betaalbare woningen in een kwalitatief goede leefomgeving.

3. *Reserve Groei van Haarlem en stelpost Groei*

De stand van de reserve Groei bedraagt € 1,3 miljoen per 1-1-2020. Rekening houdend met de reeds geraamde onttrekkingen t.b.v. het programma Groei en de bijstelling van de groeicijfers van de Voortgangsrapportage 2020 resteert ultimo 2020 een stand van € 0,8 miljoen. Conform de bestuurlijke afspraken wordt de structurele groei van de algemene uitkering die wordt veroorzaakt door de gerealiseerde groei van de maatstaf inwoners en

huishoudens (€ 2 miljoen), toegevoegd aan de reserve Groei en worden de kosten die worden veroorzaakt door groei, bijvoorbeeld de aanleg van bovenwijkse voorzieningen, extra beheerlasten aanleg en reconstructie van de openbare ruimte ten laste van de reserve/stelpost Groei gebracht. De eigen bijdrage voor de impulsregeling is dus niet de enige kostenpost die afgedekt moet worden.

Omdat de uitkomst van de business-case Zuidwest pas in het najaar 2020 gereed is kan het besluit voor cofinanciering niet mee in deze Voortgangsrapportage. De hoogte van de cofinanciering moet dan passen binnen de resterende financiële kaders voor groei na aftrek van de bijdrage voor Oostpoort en Europaweg.

Voor de cofinancieringsbijdrage van de overige tranches wordt nader ingegaan bij de aanbidding van de Programmabegroting 2021-2025, waarbij allereerst gedacht wordt aan de reserve ongedeelde stad.

Op basis van de aanvraag 1^e tranche Impulsregeling worden de volgende besluiten voorgelegd:

- *De cofinanciering onrendabele top Oostpoort, totaal € 7,88 miljoen, op te nemen in het Investeringsplan 2021-2025 als onrendabele top van de aanpassing van de toerit van het viaduct en de fiets- en voetgangerstunnel onder het spoor op en de kapitaallasten te dekken Door de dotatie aan de reserve groei te verlagen.*
- *Voor de cofinanciering onrendabele top Europaweg, totaal € 7,89 miljoen, in te zetten en daarbij € 0,55 miljoen uit Investeringsplan 2021-2025 op te nemen en de kapitaallasten te dekken door de dotatie aan de reserve groei te verlagen en € 7,34 miljoen uit het uit Investeringsplan 2020-2024 aan te wenden ten laste van de investeringsposten GOB.77 'Schalkstad, Stad tussen de bomen openbare ruimte' voor € 3,75 miljoen, SOR.00 Herinrichting Europaweg voor € 2,5 miljoen en GOB.75 'Middengebied Schalkwijk herinrichting Openbare Ruimte' voor € 1,09 miljoen*

8. Begrotingswijziging

1e Begrotingswijziging 2020, Voortgangsrapportage 2020

Progr. Beleids- veld	Omschrijving programma/beleidsved	Begroting	2020 Voorstel wijziging	Begroting gewijzigd	2021 Voorstel wijziging	2022 Voorstel wijziging	2023 Voorstel wijziging	2024 Voorstel wijziging
1	Maatschappelijke participatie							
	<i>Lasten (exclusief mutaties reserves)</i>							
1.1	Onderwijs en sport	38.212	2.334	40.547	1.897	1.892	1.996	2.050
1.2	Sociale basis	30.335	104	30.439	-225	-225	-245	-245
	<i>Baten (exclusief mutaties reserves)</i>							
1.1	Onderwijs en sport	-7.384	-245	-7.629				
1.2	Sociale basis	-106	0	-106				
	<i>Toevoegingen/onttrekkingen reserves</i>	-440	-130	-571				
1	Totaal Maatschappelijke participatie	60.617	2.063	62.680	1.672	1.667	1.751	1.804
2	Ondersteuning en zorg							
	<i>Lasten (exclusief mutaties reserves)</i>							
2.1	Voorzieningen volwassenen	35.374	3.548	38.922	-50	-60	-68	-76
2.2	Voorzieningen jeugd	30.872	799	31.671	89	68	66	64
2.3	Opvang, wonen en herstel	63.014	3.861	66.875	-10.580	-10.242	-10.240	-10.239
	<i>Baten (exclusief mutaties reserves)</i>							
2.1	Voorzieningen volwassenen	-1.021	0	-1.021				
2.2	Voorzieningen jeugd	-90	0	-90				
2.3	Opvang, wonen en herstel	-4.561	1.137	-3.423	1.157	1.157	1.157	1.157
	<i>Toevoegingen/onttrekkingen reserves</i>	-2.189	-360	-2.549				
2	Totaal Ondersteuning en zorg	121.399	8.986	130.385	-9.384	-9.077	-9.085	-9.094
3	Werk en inkomen							
	<i>Lasten (exclusief mutaties reserves)</i>							
3.1	Werk	21.538	3.213	24.750	489	493	488	552
3.2	Inkomen	70.935	-1.572	69.364	-458	-308	-308	-307
3.3	Schulden	2.164	115	2.279				
	<i>Baten (exclusief mutaties reserves)</i>							
3.1	Werk	0	-311	-311				
3.2	Inkomen	-58.598	-791	-59.389	-4.555	92	92	92
3.3	Schulden	-222	0	-222				
	<i>Toevoegingen/onttrekkingen reserves</i>	-241	-759	-1.000				
3	Totaal Werk en inkomen	35.576	-104	35.472	-4.524	277	272	336

Progr. Beleids- veld	Omschrijving programma/beleidsved	Begroting	2020 Voorstel wijziging	Begroting gewijzigd	2021 Voorstel wijziging	2022 Voorstel wijziging	2023 Voorstel wijziging	2024 Voorstel wijziging
4	Duurzame stedelijke vernieuwing							
	<i>Lasten (exclusief mutaties reserves)</i>							
4.1	Duurzame stedelijke ontwikkeling	10.090	2.387	12.478	91	-139	141	141
4.2	Economie, toerisme en cultuur	31.531	570	32.102	253	255	143	73
4.3	Grondexploitaties	15.179	85	15.264				
	<i>Baten (exclusief mutaties reserves)</i>							
4.1	Duurzame stedelijke ontwikkeling	-130	-500	-630				
4.2	Economie, toerisme en cultuur	-1.169	0	-1.169				
4.3	Grondexploitaties	-16.234	0	-16.234				
	<i>Toevoegingen/onttrekkingen reserves</i>	809	-1.727	-918	50	280		
4	Totaal Duurzame stedelijke vernieuwing	40.078	816	40.893	394	396	284	214
5	Beheer en onderhoud							
	<i>Lasten (exclusief mutaties reserves)</i>							
5.1	Openbare ruimte en mobiliteit	73.657	750	74.407	-224	-268	-311	-311
5.2	Parkeren	12.529	1.154	13.683	385	385	385	385
5.3	Overige beheertaken	19.128	331	19.459	16	16	16	16
	<i>Baten (exclusief mutaties reserves)</i>							
5.1	Openbare ruimte en mobiliteit	-39.082	-200	-39.282	-341	-341	-341	-341
5.2	Parkeren	-23.402	5.051	-18.351	1.885			
5.3	Overige beheertaken	-20.285	-4.321	-24.606	-1.941	-1.941	-1.941	-1.941
	<i>Toevoegingen/onttrekkingen reserves</i>	1.679	902	2.581	-87	-43		
5	Totaal Beheer en onderhoud	24.224	3.668	27.892	-307	-2.192	-2.192	-2.192
6	Burger, bestuur en veiligheid							
	<i>Lasten (exclusief mutaties reserves)</i>							
6.1	Dienstverlening	6.934	301	7.235	195	195	196	196
6.2	Gemeentelijk bestuur	6.340	165	6.505	90	90	90	90
6.3	Openbare orde en veiligheid	32.293	189	32.482	198	198	199	199
	<i>Baten (exclusief mutaties reserves)</i>							
6.1	Dienstverlening	-2.242	260	-1.982				
6.2	Gemeentelijk bestuur	-45	0	-45				
6.3	Openbare orde en veiligheid	-11.853	200	-11.653				
	<i>Toevoegingen/onttrekkingen reserves</i>	-250	-108	-358				
6	Totaal Burger, bestuur en veiligheid	31.178	1.007	32.184	483	483	485	485
7	Algemene dekkingsmiddelen							

Progr. Beleids- veld	Omschrijving programma/beleidsved	Begroting	2020	Begroting gewijzigd	2021	2022	2023	2024
			Voorstel wijziging		Voorstel wijziging	Voorstel wijziging	Voorstel wijziging	
	<i>Lasten (exclusief mutaties reserves)</i>							
7.1	Lokale belastingen en heffingen	5.345	314	5.659				
7.2	Algemene dekkingsmiddelen	2.852	504	3.356	684	984	1.042	1.041
7.3	Overhead	65.528	969	66.496	216	216	216	216
	<i>Baten (exclusief mutaties reserves)</i>							
7.1	Lokale belastingen en heffingen	-52.384	1.121	-51.263	-464	-118	-118	-118
7.2	Algemene dekkingsmiddelen	-323.835	-11.870	-335.706	133	-3.271	-820	491
7.3	Overhead	-11.107	23	-11.084				
	<i>Toevoegingen/onttrekkingen reserves</i>	531	946	1.477	2.437	2.041	2.054	2.068
7	Totaal Algemene dekkingsmiddelen	-313.071	-7.994	-321.065	3.006	-149	2.375	3.698
	Totaal saldo exclusief reserves	101	9.677	9.779	-11.060	-10.873	-8.166	-6.816
	Toevoegingen/onttrekkingen reserves	-101	-1.236	-1.337	2.400	2.278	2.054	2.068
	Totaal saldo inclusief mutaties reserves	0	8.441	8.441	-8.661	-8.596	-6.111	-4.749

NB: de som van bedragen kan afwijken wegens afrondingsverschillen.

9. Besluitpunten

De raad der gemeente Haarlem,

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders,

Besluit:

1. Ten aanzien van de voortgangsrapportage, incl. eerste gevolgen corona

De Voortgangsrapportage 2020 vast te stellen en financieel technisch te verwerken in de begroting 2020 volgens de begrotingswijziging 2020 in paragraaf 8 op basis van:

- a. de voorgestelde wijzigingen in baten en lasten van de exploitatie (paragraaf 2.1 t/m 2.3)
- b. de voorgestelde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves (paragraaf 2.4)
- c. Een rijksbijdrage van € 4 miljoen te ramen als verwachte tegemoetkoming in de nadelige gevolgen van de coronacrisis (1^e fase)

2. Ten aanzien van de bestemming rekeningresultaat:

- a. In te stemmen met de bestemmingsvoorstellen jaarrekeningresultaat 2019 tot een totaalbedrag van € 4.398.000 (incl. de dekking voor het niet kunnen activeren van materiele vaste activa als vermeld onder punt b).
- b. De hogere lasten als gevolg van het niet kunnen activeren van materiele vaste activa ad € 2.083.000 te dekken door een onttrekking aan de reserve schuldbeheersing.
- c. Het resterende rekeningsaldo ad € 967.000 toe te voegen aan de Algemene Reserve.
- d. Een reserve opvang, wonen en herstel in te stellen en een bedrag van € 4.398.000 aan deze reserve te doteren ten laste van de algemene reserve.
- e. In te stemmen met het opheffen van de reserve Regionaal Kompas en het saldo per eind mei 2019 van € 338.561 te doteren aan de nieuwe reserve Opvang, wonen en herstel.

3. Ten aanzien van het noodfonds:

- a. Per 1 juli 2020 een noodfonds corona in te stellen voor acute ondersteuning door de gemeente van een aantal specifiek benoemde door corona getroffen sectoren.
- b. In te stemmen met de spelregels en randvoorwaarden voor het fonds als beschreven in de notitie steunmaatregelenpakket corona.
- c. In te stemmen met het steunmaatregelenpakket corona opgenomen voorstellen (zie Bijlage bij Voortgangsrapportage “Pakket Steunmaatregelen”) en de financiële consequenties van deze voorstellen (€3,5 miljoen noodfonds en € 0,35 miljoen steunmaatregelen ondernemers) op te nemen in deze Voortgangsrapportage 2020;
- d. De gemeenteraad machtigt het college van burgemeester en wethouders om binnen de doelstelling en totaalbedrag van het noodfonds uitgaven te kunnen doen.

4. Ten aanzien van de **kostenontwikkeling Jeugd en Wmo**

In te stemmen met de voorstellen om de kostentoeename Jeugd en Wmo te beperken, waaronder het instellen van een budgetplafond, het versterken van het toegangsproces en versoberingsmaatregelen, zoals opgenomen in paragraaf 3 en bijlage 1.

5. Ten aanzien van het **MPG**:

- a. Het Meerjarenperspectief Grondexploitaties (MPG) 2021 – 2025 vast te stellen (zie bijlage 3).

6. Ten aanzien van de **impulsregeling**:

- a. De cofinanciering onrendabele top Oostpoort, totaal € 7,88 miljoen, op te nemen in het Investeringsplan 2021-2025 als onrendabele top van de aanpassing van de toerit van het viaduct en de fiets- en voetgangerstunnel onder het spoor en de kapitaallasten te dekken door de dotatie aan de reserve groei te verlagen.
- b. Voor de cofinanciering onrendabele top Europaweg, totaal € 7,89 miljoen, in te zetten en daarbij € 0,55 miljoen uit Investeringsplan 2021-2025 op te nemen en de kapitaallasten te dekken door de dotatie aan de reserve groei te verlagen en € 7,34 miljoen uit het uit Investeringsplan 2020-2024 aan te wenden ten laste van de investeringsposten GOB.77 'Schalkstad, Stad tussen de bomen openbare ruimte' voor € 3,75 miljoen, SOR.00 Herinrichting Europaweg voor € 2,5 miljoen en GOB.75 'Middengebied Schalkwijk herinrichting Openbare Ruimte' voor € 1,09 miljoen.

7. Ten aanzien van de **investeringen**

- a. Kennis te nemen van de actualisatie van de geplande investeringen als opgenomen in paragraaf 6

de griffier,

de voorzitter,

Bijlage 1 Kostenontwikkeling Jeugd en Wmo en voorstellen

1. Aanleiding

De oplopende tekorten jeugd en Wmo vragen om ingrijpende maatregelen. De stelselwijziging in 2015 met de decentralisaties en de daarmee gewenste transformatie lopen niet in de pas met de toenemende vraag naar ondersteuning en zorg en de geraamde kwaliteits- en financiële slag in het sociaal domein.

In de Begroting 2019 is al geconstateerd dat de aantallen en - daarmee samenhangend - de kosten voor Jeugd en Wmo beginnen op te lopen. Eind 2018 is in de aanloop naar de Kadernota 2019 gestart met een traject om binnen het sociaal domein (Programma 1-3 van de Begroting) breed naar ombuigingen en besparingen te kijken. In de Kadernota 2019 is daarvoor een aantal financiële maatregelen genomen en is een aantal inhoudelijke (proces)verbeteringen gestart. In de Begroting 2020 is nog een aantal extra structurele bezuinigingen opgenomen.

Voor de voortgangsrapportage is een prognose op productniveau en vraagniveau gemaakt op basis waarvan een meerjarenbeeld wordt gepresenteerd. Dit leidt tot aanvullende maatregelen die in deze rapportage worden gepresenteerd.

2. Context

Bij de decentralisaties Jeugd en Wmo (de ambulante begeleiding uit de voormalige Awbz en Beschermd Wonen) per 2015 ging het Rijk ervan uit dat gemeenten de nieuwe taken efficiënter en meer in samenhang met elkaar en de lokale omstandigheden zou kunnen uitvoeren. Daarom kregen gemeenten de nieuwe verantwoordelijkheden inclusief forse bezuinigingen. Naast de benodigde budgetten, was er vooruitlopend op de decentralisatie per 2015 al veel discussie met het Rijk over de klantvolumes. Zo hanteerde het Rijk de klantvolumes gebaseerd op peiljaar 2013 waardoor er twee jaar aan volumegroei in de budgetberekeningen ontbrak. En bij het nieuwe onderscheid tussen de gemeentelijke Wmo en de landelijke Wet Langdurige Zorg (de opvolger van de Awbz) werden meer klanten overgeheveld naar het gemeentelijk domein dan voorzien, zonder dat daar een afdoende financiële compensatie tegenover stond.

In de loop van de jaren zijn alle gemeenten geconfronteerd met tekorten. Beginnend in het jeugddomein en later ook in het Wmo-domein. Gemeenten hebben keer op keer aangedrongen op compensatie en budgetbijstellingen vanuit het Rijk, vaak onderbouwd met landelijke onderzoeken en analyses van gerenommeerde onderzoeksbureaus. Het Rijk is hierin zeer beperkt tegemoet gekomen.

Binnen de G40 deed Haarlem het enkele jaren relatief goed ten opzichte van de andere grote gemeenten. De tekorten in de Jeugdhulp ontstonden pas in 2018 en waren ten opzichte van andere gemeenten relatief aan de lage kant. Binnen de Wmo is er pas sinds 2019 sprake van oplopende tekorten. De in 2015 ingestelde reserve sociaal domein liep in de periode 2015 – 2017 op tot zo'n 25

miljoen door toevoeging van de jaarlijkse overschotten op de Wmo- en Jeugdbudgetten aan deze reserve. Door de tekorten in 2018 en 2019 is de reserve fors afgenomen.

In de kadernota 2019 zijn diverse maatregelen genomen om te komen tot budgetbeheersing. Een aantal projecten is geschrapt en er zijn ramingsbijstellingen gepresenteerd die moeten leiden tot minder uitgaven oplopend tot € 1,1 mln. in 2023. Ook in de begroting 2020 is een aantal structurele bezuinigingen opgenomen oplopend van € 390.000 in 2020 tot € 1,24 mln. in 2024.

3. Input voor het meerjarenbeeld: budget en budgetontwikkelingen sociaal domein

Tot en met 2018 werden de rijksbijdragen Jeugd en Wmo als Integratie-uitkering aan gemeenten verstrekt. Daarmee was goed te volgen op basis van welke parameters het Rijk de macrobudgetten Jeugd en Wmo berekende en hoe deze aan de hand van een tot dan toe historisch verdeelmodel beschikbaar werden gesteld aan gemeenten. Sinds 2019 maken deze middelen niet geormerkt deel uit van de Algemene Uitkering, waardoor dit veel lastiger is te analyseren.

In de periode kort na de decentralisaties werden in vrijwel elke circulaire budgetaanpassingen doorgevoerd. Soms door een herverdeling tussen Jeugd en Wmo, vaker door een herverdeling tussen de gemeentelijke bijdragen voor Jeugdhulp en Wmo en de rijksregelingen Wet Langdurige Zorg en (Jeugd) GGZ. Hieronder is een overzicht van het verloop van de rijksbijdrage voor de Wmo (huishoudelijke ondersteuning en dagbesteding en begeleiding) en Jeugd opgenomen.

Definitief bedrag einde jaar	2016	2017	2018	2019*
Wmo HO	9.976.000	10.540.000	10.794.000	10.867.000
Wmo D&B	17.635.000	16.708.000	17.088.000	17.794.000
Jeugd	30.802.000	28.989.000	30.628.000	29.792.000
Extra middelen Jeugd				2.900.000
Totaal	58.413.000	56.237.000	58.510.000	61.353.000

* is stand september 2018, daarna geen specificaties meer

Het Rijk heeft in 2019 voor 3 jaar extra middelen voor Jeugdhulp beschikbaar gesteld (€ 400 miljoen in 2019, € 300 miljoen in 2020 en in 2021). Voor Haarlem € 2,9 miljoen in 2019 en daarna € 2,7 miljoen. Deze extra en incidentele rijksbijdrage loopt echter niet in de pas met de

volumeontwikkelingen in de Jeugdhulp. Het ministerie van VWS doet onderzoek naar het structureel maken van de middelen. Resultaten van dit onderzoek worden op zijn vroegst in het najaar van 2020 verwacht. In de begroting van Haarlem is rekening gehouden met € 2,0 miljoen structureel van 2022, een bedrag dan ingezet wordt om de resterende (concern-brede) taakstelling in te vullen (zie Programmabegroting 2020, pagina 17).

3.1 Input voor het meerjarenbeeld: analyses op productniveau

Na gereedkomen van de jaarrekeningcijfers 2019 is een analyse op productniveau gemaakt voor alle producten Wmo en Jeugd. Voor bijna alle voorzieningen geldt dat de kosten in 2019 ten opzichte van 2018 zijn gestegen. Dit wordt in de meeste gevallen veroorzaakt door een stijging van het aantal inwoners dat gebruikt maakt van deze voorzieningen. Aan de stijging liggen meerdere ontwikkelingen ten grondslag.

Kosten per voorziening (in duizend euro's)	2018	2019	Vershil	%
Vervoersvoorzieningen	4.550	5.230	680	14,9%
Woonvoorzieningen	1.420	2.260	840	59,2%
Huishoudelijke ondersteuning	8.480	10.080	1.600	18,9%
Begeleiding en dagbesteding	12.660	14.460	1.800	14,2%
Gezinsbegel.en jongvolwassenen	500	1.570	1.070	214,0%
Gehandicaptenkaart en medische adviezen	160	90	-70	-43,8%
Jeugdzorg	29.040	30.910	1.870	6,4%
Eigen Bijdrage WMO	-2.360	-1.170	1.190	-50,4%
Totaal	54.450	63.430		

Aantal gefactureerde klanten per voorziening	2018	2019	Vershil	%
Vervoersvoorzieningen	nb	nb	nb	nb
Woonvoorzieningen	nb	nb	nb	nb
Huishoudelijke ondersteuning	2.950	3.541	591	20,0%
Begeleiding en dagbesteding	1.200	1.369	169	14,1%
Gezinsbegel.en jongvolwassenen	118	179	61	51,7%
Gehandicaptenkaart en medische adviezen	nb	nb	nb	nb
Jeugdzorg	3.274	3.568	294	9,0%
Eigen Bijdrage WMO	nb	nb	nb	nb

WMO

Bij de *vervoersvoorzieningen* is er voor het individueel vervoer (inclusief rolstoelen) sprake van een tariefstijging door nieuwe contractafspraken. Bij de collectieve vervoersvoorzieningen is het aantal pashouders gestegen en vond er in 2019 een pilot plaats waardoor er sprake was van meer collectief vervoer naar dagbesteding.

Bij de *woonvoorzieningen* is een toename is het aantal aanvragen zichtbaar door onder andere een gebrek aan geschikte woningen om naar te verhuizen. Daarnaast lijkt de invoering van het abonnementstarief een aanzuigende werking te hebben op het aantal aanvragen voor woningaanpassingen.

Deze aanzuigende werking van het abonnementstarief lijkt ook voor *huishoudelijke ondersteuning* de voornaamste verklaring van de stijging van het aantal inwoners dat hiervan gebruik maakt. Huishoudelijke ondersteuning via de Wmo is door het abonnementstarief voor een grotere groep inwoners financieel aantrekkelijk geworden.

De toename van de uitgaven voor begeleiding en dagbesteding wordt met name veroorzaakt door een stijging van de aantallen bij ambulante begeleiding. Deze toename lijkt met name te komen doordat inwoners van Haarlem langer zelfstandig thuis wonen.

Gezinsbegeleiding en jongvolwassenen betreft een nieuw product dat in 2018 geïntroduceerd is. Sindsdien is het aantal cliënten significant toegenomen. Verder zijn er in 2019 incidenteel kosten uit 2018 geboekt. Tot slot is er een toename van de kosten per cliënt zichtbaar.

Jeugd

Er wordt in 2019 door meer kinderen gebruik gemaakt van ambulante begeleiding, onder andere door een jeugdige met een zeer intensieve zorgvraag die een kostbare 1 op 1 behandeling vraagt. Daarnaast ontvangen meer kinderen in 2019 een vorm van dagbehandeling. De zorgintensiteit en daarmee de gemiddelde zorgkosten per cliënt op deze behandelgroepen nemen daardoor toe.

Tevens is er een verschuiving zichtbaar van jeugdhulp met verblijf naar ambulante begeleiding. Een verklaring hiervoor is dat dit een uitwerking is van het beleid dat we voeren om jeugdhulp zo thuis mogelijk te laten plaatsvinden. Dit is lijn met de transformatiegedachte waarbij inzet van de ambulante jeugdhulp zwaardere vormen van zorg op lange termijn kan verminderen. Op korte termijn levert dit echter nog geen lagere uitgaven op.

3.2 Input voor het meerjarenbeeld: groeiprognose

Voor de Kaderbrief zijn 2 financiële ontwikkelingen in beeld gebracht. Als eerste is gekeken naar het structurele effect van de werkelijke uitgaven 2019. Daaruit komt naar voren dat zowel voor de Wmo als voor Jeugd sprake is van volumegroei in 2019, die ook leidt tot hogere uitgaven in 2020 en verder:

Financiële ontwikkeling

	2020	2021	2022	2023	2024
Wmo					
Volume-effecten vanuit Jaarrekening 2019					
Hulpmiddelen en vervoer	500 n	490 n	490 n	490 n	490 n
Woonvoorzieningen	500 n	500 n	500 n	500 n	500 n
Begeleiding	990 n	860 n	860 n	860 n	860 n
Jongvolwassenen en gezinsbegeleiding	600 n	550 n	550 n	550 n	550 n
Prijseffect tarieven vs. toename eigen budget	350 n	400 n	500 n	500 n	500 n
Programma Sociaal Domein (begroting 2020)	250 n				
Totaal	3.190 n	2.800 n	2.900 n	2.900 n	2.900 n
Jeugd					
Volume-effecten vanuit Jaarrekening 2019					
Uitgaven zorgaanbieders	1.660 n	1.600 n	1.600 n	1.600 n	1.600 n
Correctie CJG	-275 v	-275 v	-275 v	-275 v	-275 v
Prijseffect tarieven vs. toename eigen budget	230 n	260 n	325 n	325 n	325 n
Totaal	1.615 n	1.585 n	1.650 n	1.650 n	1.650 n
TOTAAL WMO EN JEUGD	4.805 n	4.385 n	4.550 n	4.550 n	4.550 n

Daarnaast is op basis van de beschikbare data over 2018 en 2019 uit de eigen administratie (berichtenverkeer), het HHM rapport (ontwikkeling meldingen Wmo) en groeicijfers van het CBS een groeiprognose uitgewerkt die in beeld brengt welke volumegroei zich bovenop de groei vanuit 2019 kan voordoen.

4. Financieel meerjarenbeeld Wmo en Jeugd

De conclusie is dat er de komende jaren flink meer uitgaven Wmo en Jeugdzorg (zorg in natura en Pgb's) moeten worden geprognostiseerd. De uitgaven zijn de afgelopen jaren al fors gegroeid; van € 54 miljoen in 2018 naar ruim € 63 miljoen in 2019. En die toename zet zich door.

De verwachting is dat de groei van de periode 2018-2019 zich nog circa twee jaar zal voortzetten. De coronacrisis heeft in de eerste helft van 2020 echter tot een vraaguitval geleid. Er is dan ook sprake van een breuk in de groeilijn, voor heel 2020 rekenen we op een beperkte groei van de vraag en uitgaven. In de prognose voor deze Kaderbrief is deze vraaguitval verwerkt. De groeilijn wordt dan voor de jaren 2021-2022 weer conform de groei 2018-2019 voortgezet.

Gebaseerd op de gemiddelde volumegroei in 2018 en 2019 en de verwachte toename van de zorgvraag, nemen de zorguitgaven voor maatwerkvoorzieningen toe tot € 72,9 miljoen in 2022. Daarnaast wordt een aanzienlijk deel van de basisinfrastructuur, zoals de wijkteams, CJG's en algemeen toegankelijke voorzieningen uit de (voormalige) Integratie-Uitkering betaald, een bedrag van ruim € 7,5 miljoen.

De rijksbijdrage houdt daarmee geen gelijke tred. In 2019 bedroeg de Rijksbijdrage voor Wmo en Jeugd in totaal € 61,3 miljoen. De oplopende zorguitgaven van de afgelopen jaren, de verwachte volumegroei en de ontoereikende rijksbekostiging leiden voor de gemeentefinanciën tot een onhoudbare situatie.

4.1. Minder meergroei

Daarom zet het college in op *minder meergroei*, waardoor ten opzichte van de huidige begroting 2020, de uitgaven met € 4,0 miljoen toenemen in 2020 oplopend tot ruim € 5,3 miljoen in 2021 en in de jaren daarna structureel met bijna € 4,0 miljoen.

Om dat doel te bereiken moeten we een aantal stevige maatregelen nemen. Doel is om de uitgaven beperkter te laten groeien, dan bij ongewijzigd beleid verwacht wordt. Dit betekent een beperking van uitgaven oplopend tot bijna € 7,0 miljoen in 2022. Budgetplafonds van 90%, meer sturing aan de voorkant, verdere versobering worden deels vanaf 2020 al ingezet om de groei van de uitgaven beheersbaar te houden.

Daarnaast zet het college blijvend in op het voorliggende aanbod van sociaal wijkteams, CJG's en alle algemeen toegankelijke voorzieningen. Een aanbod waar vanuit de voormalige integratie-uitkering jaarlijks zo'n € 7,5 miljoen aan uitgegeven wordt. Dit naast de bestaande uitgaven voor de sociale basis.

Samengevat leiden de ontwikkelingen tot het onderstaande financiële beeld:

Financiële ontwikkeling

	2020	2021	2022	2023	2024
Wmo					
Volume-effecten vanuit Jaarrekening 2019					
Hulpmiddelen en vervoer	500 n	490 n	490 n	490 n	490 n
Woonvoorzieningen	500 n	500 n	500 n	500 n	500 n
Begeleiding	990 n	860 n	860 n	860 n	860 n
Jongvolwassenen en gezinsbegeleiding	600 n	550 n	550 n	550 n	550 n
Prijseffect tarieven vs. toename eigen budget	350 n	400 n	500 n	500 n	500 n
Programma Sociaal Domein (begroting 2020)	250 n				
	3.190 n	2.800 n	2.900 n	2.900 n	2.900 n
Jeugd					
Volume-effecten vanuit Jaarrekening 2019					
Uitgaven zorgaanbieders	1.660 n	1.600 n	1.600 n	1.600 n	1.600 n
Correctie CJG	-275 v	-275 v	-275 v	-275 v	-275 v
Prijseffect tarieven vs. toename eigen budget	230 n	260 n	325 n	325 n	325 n
	1.615 n	1.585 n	1.650 n	1.650 n	1.650 n
GROEI					
Groeiscenario Wmo	660 n	2.580 n	3.020 n	3.020 n	3.020 n
Groeiscenario Jeugd	300 n	2.100 n	3.100 n	3.100 n	3.100 n
TOTAAL GROEI	960 n	4.680 n	6.120 n	6.120 n	6.120 n
MAATREGELEN					

Wmo	-220 v	-690 v	-3.700 v	-3.700 v	-3.700 v
	-	-			
Jeugd	1.643 v	3.025 v	-3.150 v	-3.150 v	-3.150 v
TOTAAL MAATREGELEN	1.863 v	3.715 v	-6.850 v	-6.850 v	-6.850 v
TOENAME BEGROTING	3.902 n	5.350 n	3.820 n	3.820 n	3.820 n

4.2. Risico's lange termijn

Om aansluiting te houden bij de reguliere begrotingssystematiek zijn de cijfers vanaf 2022 constant geraamd. Het groeiscenario is tussen 2021 en 2022 alleen doorgerekend op een toename van de zorgvraag/volume. Daarbij is geen rekening gehouden met de autonome groei (van aantal inwoners, aantal jongeren etc.) die het CBS voorspelt. De verwachting is dat de rijksbijdrage (AU) meebeweegt met de toename van de uitgaven als gevolg van die bevolkingsgroei.

Het hanteren van de constante lijn vanaf 2022 brengt een aantal risico's met zich mee:

- Geen of onvoldoende compensatie vanuit het Rijk voor volumegroei van de CBS-ontwikkeling
- Volumegroei uit het groeiscenario zet zich ook na 2021 door
- Geen of minder effect van de genomen maatregelen

Daardoor kan het nodig zijn dat er toch extra middelen en/of extra maatregelen nodig zijn om binnen het totale financiële kader te blijven.

Ter beheersing van deze risico's worden de ontwikkelingen (uitgaven, volumegroei) op basis van de data uit het berichtenverkeer periodiek geanalyseerd om te beoordelen in hoeverre er afwijkingen zijn. Op grond daarvan kan beoordeeld worden of bijstellen, in negatieve of positieve zin, nodig is en welke financiële consequenties daaraan verbonden zijn. Jaarlijks wordt in ieder geval de Kadernota als vast ijkpunt genomen voor de uitkomsten van de analyse.

Daarnaast wordt elk jaar in februari aan de hand van een trendanalyse voor Jeugd en Wmo de groei component beoordeeld t.o.v. de meerjarenbegroting en de afspraken met het rijk voor de meerjaren compensatie bij Jeugd en Wmo voor hoeveelheidsontwikkelingen.

5. Maatregelen

Om te voorkomen dat de uitgaven blijven stijgen zijn ingrijpende maatregelen nodig. Maatregelen die in 2020 al € 1,9 miljoen moeten opleveren, oplopend tot € 6,9 miljoen in 2022, dat zijn forse bedragen. De geraamde groei van de uitgaven is eenvoudigweg te groot om niet aan ingrijpende systeemwijzigingen te denken. We doen dit langs de lijn van vier 'knoppen', waarbij de knoppen inkoop en toegang het meest effectief zijn waar het gaat om kostenbeheersing.

Inkoop

De contracten jeugd en Wmo worden met een jaar verlengd tot eind 2021. En dat is van belang want vergaande maatregelen in kostenbeheersing vragen ook om een aanlooptijd. Toch maken we al in

2020 een start. In het huidige aanbestedingsdocument is voor Jeugd (perceel 1 t/m 4) en perceel 5 (verlengde Jeugdzorg), al de mogelijkheid opgenomen met budgetplafonds te werken. Van deze mogelijkheid wordt met nu in de lopende contractperiode direct gebruik gemaakt (tweede helft 2020 en 2021). Er is besloten tot een budgetplafond van 90% van het totale inkoopvolume, voor Jeugd vanaf 2020 (2e helft).

Binnen de Wmo (perceel 6) is deze mogelijkheid niet opgenomen en zal dus in samenspraak met aanbieders gezocht worden naar kostenreductie. Waar mogelijk zal het college afspraken maken binnen de bestaande overeenkomsten op basis van overeenstemming met de aanbieders. Daarna zal in de nieuwe contracten per 2022 ingezet worden op het instellen van budgetplafonds (90% van het totale inkoopvolume), waarbij de exacte invulling afhankelijk is van de wijze van bekostiging.

Landelijk neemt het inzetten van budgetplafonds toe. Amsterdam heeft plafonds ingezet, inclusief het hanteren van wachtlijsten. De regio rondom Apeldoorn werkt met een staffel tussen de 90% en 99%, gebaseerd op de gemiddelde omzet 2018-2019 (aanbieders > 1.000.000 krijgen een plafond van 90%). Eindhoven heeft het beschikbare budget 2020 met gemiddeld 2% verlaagd ten opzichte van 2019. Venlo, een andere grote tekortgemeente, is overgestapt naar prestatiebekostiging waarbij aanbieders een vast bedrag krijgen en daarmee de prestaties moeten leveren.

Zorgverzekeraars hanteren over het algemeen een budgetplafond van 95% in de contractafspraken met de zorgaanbieders. De afspraken met het Rijk over de toegestane groei van de zorguitgaven spelen daarin een belangrijke rol. Als het totaal van uitgaven binnen het afgesproken kader blijft, is er wel ruimte het plafond te verhogen. Budgetplafonds werken in dat domein dus op een andere manier.

Aan het instellen van plafonds is een aantal risico's verbonden. Wachttijden in het proces van indicatie/toekenning kunnen oplopen. En na toekenning is er een kans op wachtlijsten bij de aanbieder(s). Bovendien geldt dat wachttijden en wachtlijsten feitelijk het uitstellen van uitgaven betreft, als het tot een inhaalslag komt (bij onszelf of bij aanbieder(s)) nemen de uitgaven direct fors toe. Zolang er sprake is van 'recht op zorg' (zorgplicht) blijft het lastig om het plafond ook echt te handhaven (zie ook 6. Risico's en kanttekeningen).

Toegang

De toegang is niet eenduidig georganiseerd. In het Jeugddomein is dit wettelijk verankerd en vraagt dit om andere maatregelen binnen een wettelijk kader. De inzet van POH'ers jeugd is hiervan een voorbeeld. We gaan de voorkant van het toegangsproces versterken, door onder meer de poortwachter functie van het CJG aan te scherpen, bijvoorbeeld door striktere afspraken te maken over de duur van trajecten. De inzet kan ook meer verlegd worden naar het beter benutten van de mogelijkheden van jongeren en gezin bij het oplossen of verminderen van de problemen. Het aanbod in de sociale basis is dan de eerste stap in de hulpverlening.

Er is sprake van een flinke toename van het aantal light contracten voor Jeugdzorg, waarbij zorg vergoed wordt bij niet gecontracteerde aanbieders. Enerzijds doordat huidig aanbieders zitten vol of kunnen de zorg niet leveren. Anderzijds doordat er veel aanbieders zijn die een deel van de markt willen opeisen en doordat cliënten zelf buiten het gecontracteerde aanbod aanbieders zoeken. Inmiddels gaat 10% van de uitgaven via light contracten en een veelheid aan aanbieders. Financiële sturing en sturing op effectiviteit wordt hierdoor steeds lastiger, nog los van de administratieve lasten aan de kant van de gemeente.

Ook aan de achterkant van het proces willen we een grotere rol dan nu voor de toegangsfunctie. Er moet vaker beoordeeld worden of de interventies passend zijn geweest, of de juiste zorg (aard en omvang en lengte van trajecten) is ingezet. Dat geeft meer inzicht in de effectiviteit van de verleende zorg. Een tweede effect is dat er meer inzicht komt in de kosten.

In het project 'Versterken toegang en sociaal wijkteam' wordt voor de maatwerkvoorzieningen Wmo onderzocht hoe de toegang beter en efficiënter kan worden ingericht. Een systeemwijziging in de toegang Wmo door een verdere integratie van het Wmo-casemanagement en de sociaal wijkteams en verdere vereenvoudiging van de toegangsprocessen door populatie gebonden financiering levert administratieve en formatieve efficiencyvoordelen op bij gemeente en bij aanbieders. Voor 2020 is er incidenteel € 500.000 beschikbaar gesteld voor tijdelijke formatie toegang Wmo (Kadernota 2019). Dit budget vervalt in 2021. Door het optimaliseren, vereenvoudigen en versnellen van de werkprocessen is het doel de behoefte aan tijdelijke capaciteit terug te dringen, zodat binnen de totaal beschikbare budgetten (vast en flexibele schil) gebleven wordt.

Mogelijk dat vanaf 2022 na het afronden van een groot deel van de verdere transformatie en implementatie van een deel van de maatwerkvoorzieningen, inrichting van de Sociale Basis en het door ontwikkelen van de Sociale Wijkteams een realistisch beeld van de mogelijke extra besparingen te geven is.

Versobering

De mogelijkheden om te versoberen in het pakket Jeugd en Wmo zijn beperkt door jurisprudentie en zorgplicht. Niettemin is een aantal maatregelen opgenomen dat een beperkt financieel resultaat oplevert. Herdefiniëren wat onder Wmo- en Jeugdzorg verstaan wordt en welke zorg voor vergoeding in aanmerking komt, is onderdeel van de versobering. De maatregelen staan opgenomen in de bijlage.

Governance

Er is de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in het data-gestuurd werken binnen het sociaal domein. Op basis hiervan kunnen we eerder trends signaleren, risicoprofielen koppelen aan organisaties en op het juiste moment het juiste gesprek op het juiste niveau voeren met onze contractpartners. Dat leidt in eerste instantie tot een toename van de kosten voor data-analyse en -beheer en contractmanagement en dus niet direct tot een kostenbesparing maar wel tot een effectiever sturing binnen het sociaal domein.

6. Risico's en kanttekeningen

In de afgelopen periode is een grote stap gezet in het versterken van sturing en programmering. In april is een uitgebreide rapportage aangeboden over de wijze waarop dit is verbeterd. Het is echter goed om te realiseren dat de gemeentelijke mogelijkheden om te sturen op het gebruik van voorzieningen Jeugd en Wmo beperkt zijn en in hoge mate worden bepaald door beleidskeuzes van het Rijk en bindende uitspraken van de Centrale Raad van Beroep.

De huidige stijging van het beroep op de Wmo is groter dan het demografisch effect van bijvoorbeeld de vergrijzing. Naast de volumestijging is er sprake van meer uitgaven als gevolg van verschillende ontwikkelingen en landelijke maatregelen:

- De lagere zorgzwaartepakketten in de AWBZ (latere Wlz) zijn afgebouwd.
- We hebben te maken met loon- en prijsontwikkeling en de verplichting om een reëel tarief te bieden (Algemene Maatregel van Bestuur Reële Prijs Wmo).

- Specifiek voor hulp bij het huishouden geldt dat de loon-prijsontwikkeling veel forser is dan de 'reguliere' stijging van de cao en als gevolg daarvan de loon- en prijscompensatie die de gemeente van het rijk ontvangt.
- Met de invoering van het Abonnementstarief Wmo kunnen inwoners, ongeacht inkomen of vermogen, voor een tarief van € 19 per maand maatwerkvoorzieningen ontvangen.
- Uitspraken van de CRvB over het betrekken van inkomen of vermogen bij het onderzoek, resultaatgericht indiceren en de nieuwe definitie van het begrip 'algemeen gebruikelijk'.

Naast de toename van de vraag naar jeugdzorg gelen ook hier beperkingen in sturingsmogelijkheden voor de gemeente:

- Er geldt een wettelijke zorgplicht, ongeacht de beschikbare budgetten.
- De toegang tot jeugdzorg wordt niet alleen bepaald door de gemeente, maar ook door andere partijen (huisarts, gecertificeerde instellingen, kinderrechter) waardoor sturing op de toegang en dan met name richting gespecialiseerde jeugdzorg voor de gemeente nauwelijks mogelijk is.
- Ook hier is sprake van een forse stijging van de cao.

Bijlage met maatregelen Jeugd/Wmo

Wmo Maatregel	Vanaf
Inkoop Wmo €320.000 - € 400.000	
Heroriëntatie perceel 5	2022
Ambulante begeleiding 'kantelen' naar een algemene voorziening	2022
Hulp bij het Huishouden resultaatgericht contracteren (in combinatie met Normenkader)	2021
Dagopvang opnieuw contracteren	2022
Kortdurend Verblijf opnieuw contracteren	2022
Grote schoonmaak/woningsanering anders vormgeven	2021
Kleine woningaanpassingen, onderhoud en reparaties contracteren	2022
Versobering Wmo € 180.000 - € 220.000	
Afschaffen Hulp bij het Huishouden voor mantelzorgers (HHT)	2021
Verhogen kilometerbijdrage Regiorijder	2021
Eigen bijdrage invoeren voor Verhuiskostenregeling	2021
Eigen bijdrage op algemene voorzieningen	nvt
Leges heffen voor afhandelen van aanvragen Wmo	nvt
Beleid rond eigen bijdragen aanscherpen	2021
Wassen en strijken in de Hulp bij het Huishouden aanmerken als een algemene voorziening	2021
Beperken en verlagen verhuiskostenvergoeding	2021
Niet continueren pilot Ouder Worden en Prettig Wonen	2020
Regels PGB inzetten via sociaal netwerk aanscherpen	2021
Toegangscriteria Woningaanpassingen aanpassen	2021
Toegangscriteria voor Hulp bij het Huishouden aanscherpen	2021
25 duurste cliënten selecteren en ondersteuning kritisch bekijken	2020
Einddatum invoeren voor maatwerkvoorzieningen	2020
Afwegingskader Sociale Basis - Dagopvang opstellen	2020
Beperken inzet kortdurende hulpmiddelen	2020
Aantal "spoedindicaties" voor Hulp bij het Huishouden beperken	2020
Herbeoordelen huidige scootmobielgebruikers	2021
Toegang Wmo € 100.000 - € 150.000	
Casemanagement en sociaal wijkteams	
Jeugd Maatregel	Vanaf
Inkoop Jeugd € 200.000	
Invoering omzetplafonds	2022
Verminderen aantal aanbieders	2022
Inrichten administratief servicebureau voor contractpartners	2021
Baten POH Jeugd ramen	heden
Afschaffen open house constructie vrijgevestigden	2022
Striktere toekenning light contracten aan klanten	2021
Versoberen jeugd	
Heroverwegen eigen bijdrage jeugd	2021
Van dwang naar drang: baten verder optimaliseren	heden
Aanpassen leeftijdsgrens dyslexiezorg	
Herdefiniëren: wat is jeugdzorg en wat is verantwoordelijkheid ouders	
Accepteren wachttijd	
Governance	
Meer efficiency in regionale samenwerking	
Toegang € 150.000	
Normalisatie jeugdhulp	2022

Gemeente
Haarlem

Adres:
Postbus 511
2003 PB Haarlem

T 023 - 511 3000

Reageren
info@haarlem.nl

Vragen
T 14 023
Meer informatie
www.haarlem.nl